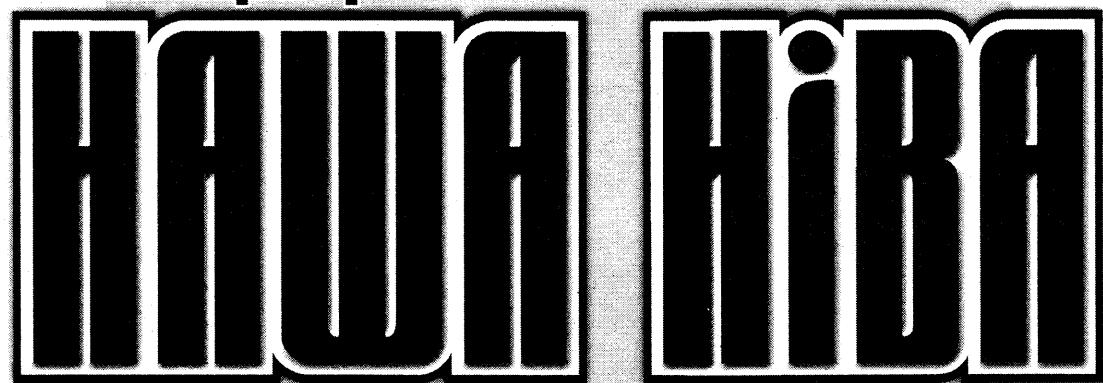

+тэлепраграма

№ 42 (304) 15 лістапада 2002 г.

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцу
ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Вашынгтонская канфэрэнцыя

14 лістапада ў Вашынгтоне адбылася арганізаваная па ініцыятыве шэрагу кангрэсменаў і сэнатараў канфэрэнцыя, на якой разглядалася сітуацыя ў Беларусі. Акрамя амэрыканскіх палітыкаў і ўрадавых чыноўнікаў, на канфэрэнцыі прысутнічалі прадстаўнікі беларускай апазыцыі.

Рашэнне пра яе правядзенне было прынятае каля двух тыдняў таму, а сама канфэрэнцыя прышла на фоне трох скандаў. Спачатку стала вядома пра настойлівае жаданыне Аляксандра Лукашэнкі патрапіць на саміт NATO ў Празе. Пасля спэцслужбы затрималі Анатоля Лябедзьку на выхадзе з амэрыканскай амбасады, дзе ён меў сустрэчу ў справе будучай канфэрэнцыі. Наращце, "Газпрам" зменшыў падачу газу ў Беларусь, што выклікала далейшае пагаршэнне беларуска-расейскіх адносін.

Як паведаміла радыё "Свабода", у аўторак сустарышня

Хельсінскай камісіі Кангрэсу ЗША Крыстафэр Сыміт выступіў у ніжняй палаце амэрыканскага парламэнту з рэзкай заявай адносна сітуацыі ў Беларусі. Прычынай яе было нядайное затрыманье супрацоўнікамі КДБ лідэра Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоля Лябедзькі. Рэспубліканец Сыміт, у прыватнасці, назваў у сваёй заяве ажурэнне Лукашэнкі "злачынцамі" і зазначыў, што беларускі народ варты лепшага жыцця.

Нагадаем, што менавіта Сыміт у пачатку лета пропанаваў ніжняй палаце парламэнту ЗША на разгляд тэкст праекту "Акту аб дэмакратыі ў Беларусі". Акрамя жорсткіх санкцыяў у дачыненьні да афіцыйнага Менску, ён прадугледжвае і фінансавую дапамогу незалежнаму беларускаму грамадству (40 млн. даляраў на 2003—2004 г.). Выдзяленне такай дапамогі азначала б, што чуткі аб tym, нібыта ЗША пагадзіліся на ўваходжанне Беларусі ў "расейскую зону ўплыву", трохі перабольшаныя.

Пытаныне пра лёс "Акту аб дэмакратыі ў Беларусі" і стаяла на канфэрэнцыі, адным з ініцыятараў якой быў кангрэсмен Крыстафэр Сыміт. Сярод іншых тэмаў

сустрэчы называліся стан рэлігійных свабод у Беларусі ды гандаль зброяй рэжыму Лукашэнкі. Удзельнікі канфэрэнцыі шукалі адказу на пытаныне, якое павінна быць новая палітыка самай магутнай краіны съвету ў дачыненьні да Беларусі ў сітуацыі, калі менскія ўлады ўжо робяць няўклідныя жасты, арыентаваныя на паляпшэнне адносін з Захадам, але яшчэ не ажыццяўлілі ніводнага кроку, накіраванаага на дэмакратызацыю і павелічэнне адкрытысці грамадства.

У вашынгтонскай канфэрэнцыі бралі ўдзел лідэр Партыі БНФ Вінцук Вячорка, кіраўнік АГП Анатоль Лябедзька, старшыня ВСДГ Станіслаў Шушкевіч, кіардынатар "Хартыі'97" Андрэй Санынікаў. Сярод знаных удзельнікаў з амэрыканскага боку — кангрэсмен Гейдэнсан, продкі якога паходзяць з Беларусі, і МакКейн, былы кандыдат у презідэнты ЗША ад рэспубліканцаў.

Алег Тачоны

тэма нумару
Жыцьцё бяз

БЕЛТРАНСГАЗ

IREX-PROMEDIA

ГАЗУ

Навіцкі і Касьянаў зрабілі выгляд, што газавы крызыс вырашаны. Аднак на наступны дзень пасля маскоўскіх перамоваў у Маскве, у аўторак, "Газпрам" зусім перакрыў вэнтыль блакітнага паліва. Да канца году Беларусі няма чаго спадзявацца на новы газ па льготных тарыфах. Заставацца "Ітэра", але яна ў такой сітуацыі патрабуе за газ 40 даляраў за тысячу кубоў. У "Газпраму" было 24. І незразумела, ці знойдзе ўрэшце "Ітэра" столькі газу на продаж.

Газу ў беларускіх падземных сковішчах хопіць на некалькі тыдняў. Ва ўрадавых колах ходзяць чуткі, што Пуцін паставіў задачу "да канца году з Лукашэнкам разабрацца". Гучыць абсурдна, аднак што ў Расеі не абсурдна?

Расея хоча ад Беларусі эканамічнай адкрытысці і больш жывых грошей. Гэта

калі агульна. А калі канкрэтна, дык на гэты момант задаволілася б "Белтрансгазам".

Навіцкі падчас маскоўскага візыту паабязаў, што Закон пра акцыянераванне магістральных трубаправодаў "будзе перададзены ў парламэнт праста сёньня ж". Вельмі па-беларуску: грузін паабязаў бы "проста праз тры тыдні". А эстанец зусім бы адмовіўся размаўляць, калі гаворка вядзеца на мове ўльтыматумаў.

Улады баяцца застасцца бяз газу напярэдадні мясцовых выбараў. Гэта азначала б для іх гарантаваную паразу ў вялікіх гарадах.

Беларусь, між тым, можа пра жыць без расейскіх датацый на газ. Аднак цяна эканамічнай незалежнасці — 300—500 млн. даляраў у год. Тэму працягае аналіз эканаміста Ўладзіміра Калупаева. Старонка 4.

Глянцевая Беларусь

Старонка 12.

"Наша Ніва" друкуецца толькі за Вашы гроши.
Таму гэта Ваша газэта,
незалежная газэта.
Калі вы не падпішацесь,
у газэты ня будзе грошай
на выхад.
Дык падпісвайцесь!

**Падпіскаю
таньней**

Нагадваем нашым сталым чытачам, што цяпер падпіскаю газэта абыходзіцца таньней.

Падпіску прымаюць ва ўсіх аддзяленнях пошты, а таксама на шапкі "Белсаюздруку".

Справа Рахманька
14 лістапада пачынаюцца слуханыні па справе былога начальніка беларускай чыгункі. Упершыню ў найноўшай гісторыі судзяць "сэнатара". Старонка 6.

**У касьцёле
хрэсьбіны**

Маладая пара з Варшавы прыяжджае хрысьціць сваё дзіця ў Менскую катэдру. Я пытаюся: "Чаму?" — "Мы не вянчаныя". Старонка 11.

Показкі дзядзькі Рыгора

Кіроўца пытаецца ў бацюшкі, ці ёсьць рай і пекла. Бацюшка адказвае: "Рай ёсьць, а пекла няма. Бо ўсю смалу на дарогу вылілі, а ўсіх чарцей на скрыжаваньнях паставілі". Мініятуры Рыгора Барадуліна. Старонка 15.

Сабакам — газу!

У аднаго сабакі была газавая труба. А ў Граждана быў газ і тамбоўскія ваўкі. "Сабачыя гісторыі" — старонка 16.

30-гадовы Але́сь Пашкевіч
абраны старшынём Саюзу пісьменьнікаў. Апошняя наўіна: **35-гадовы Міхась Скобла, 39-гадовы Эдуард Акулін і 43-гадовы Барыс Пятровіч абрамыя намеснікамі старшыні. Намеснікамі старшыні стаў і "вэтэрн", 66-гадовы Анатоль Кудравец.**

Усім гэтым таленавітым людзям я сымпатызую. Кудравец 19 гадоў узначальваў часопіс "Нёман". Пры ім выданье мела найбóльшы наклад. Пісьменьніка, які праішоў праз аппарат ЦК КПБ і гэтульскі гадоў быў актыўным удзельнікам літаратурнага працэсу, тра было б угаварыць напісаць успаміны. У добрага стыліста Кудравца яны будуць чытацца зь ня меншай цікавасцю, чым ягоная "выдуманая" проза. Дый "выдуманы" грэх яму не пісаць. Празаік Б.Пятровіч добра зарэкамандаваў сябе як намеснік галоўных рэдактараў "ЛіМу" і "Полымя". Цяпер ён — галоўны рэдактар "Дзеяслова". Паэт, празаік, літаратуразнаўца

А.Пашкевіч выкладае ў БДУ, кіруе там паэтычным сэмінарам. Ён жа — намеснік галоўнага рэдактара "Дзеяслова". Паэт і бард Э.Акулін — таксама намеснік у "Дзеяслова". Паэт, парадыст і журналіст М.Скобла — рэдактар у "Беларускім кнігаборы", укладнік збораў твораў Уладзімера Жылкі і Ларысы Генюш, аўтар прадмоваў і камэнтароў да іх. Нядайна ён укладаў анталёгію беларускага пэзі XX ст. (358 аўтараў), якая цяпер у карктуры.

Таленавітая і дзеяйная людзі ўзначалілі састрэльную арганізацыю, якую, як і КПСС, як і ганчарыкаўска-козікаўскія прафсаюзы, як і калгасы, немагчыма разфармаваць.

Уладзі СБП патрэбны толькі дзеля аднаго — ухваліць ад імя пісьменьніка супольнасці яе палітыку. Каб нязгодных пазбаваць трыбуны, улада забрала ў Саюзу часопісы. Раней дзяржаўны фактычна, яны сталіся дзяр-

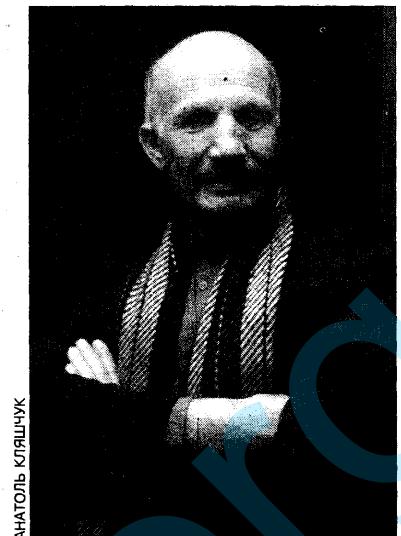
жаўнымі юрыдычна. І цяпер выдатна відаць, хто з пісьменьнікаў гэтаму рэжыму свой, а хто — чужы.

Саюз пісьменьнікаў патрэбны як прафесійнае аўяднанне, што бароніць аўтарскія права, выпрацувае супольную лінію паводзінаў пісьменьнікаў на выдаеўскім рынку — скажам, патрабуе ад кіраўнікоў дзяржаўных і недзяржаўных часопісаў і выдаеўстваў пэўным мінімум за друкаваныя аркуші і паэтычныя радок. Першасныя арганізацыі СБП маглі б падпісцца калектыўныя дамовы з галоўнымі рэдактарамі СБП бараніў бы аўтарскія, працоўныя і сацыяльныя права сваіх сяброў на радыё, тэлебачаны, у тэатрах і кіно...

Аднак калі будзе выпрацаваны статут Саюзу як абаронцы карпаратыўных інтарэсаў, улады пастараюцца не зарэгістраваць яго. Калі такі статут будзе ўсё-такі зарэгістраваны, можа вынік-

нуць калізія: выдаўцы — кіраўнікі СБП ня могуць прадстаўляць інтарэсы аўтараў. У такім разе яны мусяць пакінуць свае пасады. Дый нават пры самым дасканалым статуте і пры адданым інтарэсам пісьменьнікаў кіраўніцтве ў СБП знойдуща дзясяткі штэрнікбрэхераў, якія пагодзіцца на ўсякія ўмовы працы і аплаты ды аргументуюць гэтакіе рацэнні чым заўгодна.

Патраціўшы шмат намаганняў дзеля стварэння новае арганізації замест сталінска-жданаўская інструменту кантролю за паводзінамі і дзеяйнасцю літаратаў. А.Пашкевіч, Э.Акулін, А.Кудравец, Б.Пятровіч і М.Скобла ўрэшце расчароўваюцца. Яны будуць шкадаўца змарнавана часу. "Адваі для сябе самога, беражы і назапашвай час", — вучыў Сэнэка. Рэдагуючы "Дзеяслово" і кнігі, выкладаючы і папулярызуючы літаратуру, а цяпер яшчэ і стаўшы кіраўнікам СБП, ці дума-

Анатоль Сідарэвіч

юць таленавітых людзі, колькі твораў яны не напішуць?

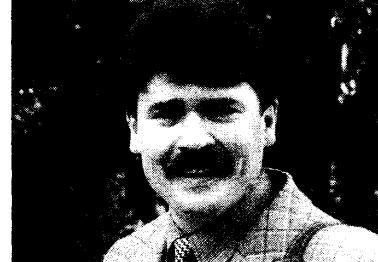
Літаратарапа запамінаюць па напісаным і выдадзеным. Хто памятае кіраўнікі Саюзу пісьменьнікаў? Пятрусь Броўка ўйшоў у гісторыю найперш як стваральнік Беларускага Энцыклапедыі, Максім Танк — як паэт...

Анатоль Сідарэвіч

Рэдакцыя папрасіла адказаць на закіды А.Сідарэвіча
Міхася Скоблу, паэта і новаабранага намесніка
старшыні СП.

Гадоў пятнаццаць ведаю А.Сідарэвіча і за ўесь гэты час ніводнага разу ня бачыў яго зьдзіўленым. Абуранны за трываючу ў Доме літаратарапа наўіну, расчутлем на 66-м шэксцілісткім санетам памятаю, вясёлым падчас падарожжа па заходнебеларускіх мястэчках і хутарах бачыў. І во на табе: Сідарэвіч зьдзіўляўся, што на кіраўніцтве Саюзу пісьменьнікаў прыўшлі "таленавітія і дзеяйныя людзі" А.Кудравец, А.Пашкевіч, Б.Пятровіч ды Э.Акулін. Маўляў, аднаму лепш было бы пісаць мэмуары, другому — кіраваць паэтычнымі сэмінарам, трэцяму — рэдагаваць "Дзеяслово", чацвёртаму — съпявача уласныя песні... І пад канвоем не ісці ў той саюз, не марнаваць свайго каштоўнага часу. Як неаспрынны аргумент цытуе Сэнэка, які вучыў "адваі ўсіх" час для сябе самога". Дарэчы, Сэнэка ваяваў за час, якім даслоўна — выхоўваючы крыважэрнага імпэратара Нэрону, які неузабаве і парупіўся дарэшты вызваліць свайго настайника зь цянётаў будзённичыны: прымусіў скончыць жыццё самагубствам. Але не тое гаворка.

А.Сідарэвіч — чалавек далёкі ад банальнасці, а тут парадуноўвае дзясяткі разоў парадунанае: Саюз пісьменьнікаў з калгасам. Шаноўны васлане, мы ж з вами хутараны. Ня ведаю, калі раскулачылі вас Дугу Лес пад Ганцавічамі, а ў ваколіцах нашай Шылаблі з дзяржарына калгасы ўтварыліся толькі на пачатку 50-х. Прывічкі нікто ў сялянай не пытавісі згоды, — хочаш ты ці не ў той калгас. Захочаш, калі замест калгасу прапануюць альтэрнатыву: Джэзказган альбо Котлас. А цяпер скажыце: каго зь

пісьменьнікаў на вашай памяці заганялі ў саюз сілай? Можа, як літаратарапа валаклі туды гвалтам, сканфіскаваўшы апошнюю асадку, не раунычы як плуг ці барану ў селяніна? Не было гэтага. Не хацелі — і не уступалі. Як, даречы, і Л.Генюш: Што праўда, яна ахвотна брала ўдзел у пісьменьніцкіх афішных сходках, зъездах ды пленумах. Запрыгоненага калгасам селяніна ганялі ў поле за працанды, і — паспрабуй не зьявіся. А беларускі пісьменьнік за савецкім часам атрымліваў добрыя ганарапы ды ўлетку зъбіраў грыбы вакол Лысай Гары. Так што калгас — не парнас. Вядома, кожная парадайна кульгае, ваша же ў дадзеном выпадку — на абедзьве ногі.

Калі Саюз пісьменьнікаў быў створаны ў 1934-м, прычым не найлепшым беларускім пісьменьнікам (Якуба Коласа ў апошні момант выкрасцілі з аргамітту), то задумаваўся ён спарадыў як апірышча савецкіх атрымліваў добрая ганарапы ды ўлетку зъбіраў грыбы вакол Лысай Гары. Так што калгас — не парнас. Вядома, кожная парадайна кульгае, ваша же ў дадзеном выпадку — на абедзьве ногі.

Калі Саюз пісьменьнікаў быў створаны ў 1934-м, прычым не найлепшым беларускім пісьменьнікам (Якуба Коласа ў апошні момант выкрасцілі з аргамітту), то задумаваўся ён спарадыў як апірышча савецкіх атрымліваў добрая ганарапы ды ўлетку зъбіраў грыбы вакол Лысай Гары. Так што калгас — не парнас. Вядома, кожная парадайна кульгае, ваша же ў дадзеном выпадку — на абедзьве ногі.

Сёньня галоўнае пытаныне — захаванне сувэрэнітета Беларусі. Менавіта па стаўленні да яго мусяць яднацца і размыкаўца палітычныя сілы. У выпадку АГП і БНФ сяброўства не атрымаеца. Для А.Лябедзькі не з'яўляецца падвойнай мэтой, а для партыі В.Вячоркі любяя саступкі Радзеўскім сувэрэнітету непрыманыя. Таму адносіны дзіўных партый сапсоваліся. Хто мот бы

і стварыла не суполку падпольшчыкаў, а непадконтрольны акупантам Саюз пісьменьнікаў. За што праз год і была расстралянна ў Бабінім Яры разам са сваім паплечнікам. Так што, як бачым, пісьменьніцкія арганізацыі ствараліся не толькі бальшавікамі і не заўсёды дзеля шыхтоўкі літаратарапа ў шыхтоўны ды паслухміны шэрагі.

Тыя, хто праганізіраваў "рэформай" і патрабуе распушыць творчыя саюзы як спараджынне сталінскай сыстмы, забываюць, што за саветамі былі ўтвораныя і Беларускі дзяржаўны ўнівэрсітэт, і Акадэмія навук, і Тэатар опэры і балету, і выдавацца "Беларускія энцыклапедыі". Дык можа, і их распушыць на радасць імпэратарскай навалачы, ды беларускім уласнай гадобуй?

А.Сідарэвіч праудзіваў заўбажае, што ўлада забрала ў пісьменьнікаў часопісы, каб пазбаваць нязгодных трыбуны. Але прыгадайма, што незалежную трыбуну — часопіс "Дзеяслово" — стварылі акурат ти, хто ў верасні ўзнагароды пісьменьнікамі саюз, ад якога, і зноў жа паводле Сідарэвіча, улада чакае аднаго — усхваленчыя на сваім адресе. Дык ці прычакае ўлада тых усхваленчыя — за чынніцам беларускіх школы, за ліквідаваныя выдавецтвы, за выкінутую з высокіх кабінетаў беларускую мову, за загнаныя ў касцяцнай-бондарыскіх холдынгах часопісы, за адабраныя, нарэшце, Дом літаратарапа? Рытaryчнае пытаныне. Хаця, прыўядзі да кіраўніцтва саюзам другія сілы, прызываючы жанр панэгрыку ў нашай літаратуры мог бы зноў расквітніць.

Цяпер стаўка будзе рабіцца на штэрнікбрэхераў, якіх хапае ў любой прафесіі, а ня толькі калі парнасікі

історыя. Вось, ці бачыце, аднаму зь іх ужо і ордэн прышпілі — за стварэнне дзяржаўнага гімну. А ён ахвотна грудзі падставіў, ведаючы, бессромнік, што не зъяўляецца аўтарам таго гімну, а толькі саўтарам. Сытуацыя проста анекдатычная, але можна паразаць навасьпечанаму ордэнансу

распыліваць сваю ўзнагароду на дзіўне часткі і падзяліца з нашадкамі пісьменьніка М.Клімковіча. Прынамсі, гэта будзе справядліві. Даюць ужо ордэны, спадары штэрнікбрэхеры, не прасыпце момант. Але ўздычны працомы прамаўляйце са сваіх купіны, а ня з ганку Саюзу пісьменьнікаў, над якім вісіць шыльда зь непатрэбнай вам Пагоні.

Паступова, цягам апошніх гадоў, Саюз пісьменьнікаў ператвараўся ў афіцыйным СМІ ледзь не ў бяўзары партызанскі атрад, які гатовы з перамі наўзатоўку ісці на штурм цытадзелю улады. Два ранейшыя кіраўнікі саюзу быў сашмаваныя. Некаторыя, асабліва старэйшыя, пісьменьнікі началі наракаць на залішне радыкальнае, на іх погляд, кіраўніцтва. І восі пісьменьніцкую арганізацыю ўзначалі малады, здольныя да кампрамісу чалавек, які спадзяваўся і спадзяеца пачаць адносіны з уладай з "чыстага ліста". Тым больш, апошнім часам усім чыноўнікам паўстала каманда зъверху любіць незалежную Беларусь (цикунім раю, для прыкладу, пачытаць віншаваныні рабіць і аблывіканамаў з нагоды 7 лістапада: аказваеца, ды ўладнай візітакія няма большай каштоўнасці, чым беларуская дзяржаўнасць). Ды спадзяваныні так і застаўца спадзяваныні. Мур непаразуменія, на вялікі жаль, так і застаўся ста-

яць. Творцаў па-ранейшаму штурхаваюць на барыкады, каб потым, пачінаючы руки, глыбакадумна заўважыць: калі гавораць гарматы, музы маўчачы. Ды не маўчачы, іх праста не дадацца.

Рэдактарка "Маладосці" паэтка Р.Бараўкова пабедавала ў "ЛіМе", што сёньня на Фрунзэ, 5 немагчыма сустрэцца з клясыкамі і расплакацца ад утрапенасці, якія калісьці прасылязіяна прыўмінаюць з Максімам Танкам. Ведаце, спадарыня Раіса, і ў мяне тахкала сэрца, калі я атрымліваю саўту первую кніжку, што вышла ў бібліятэцы "Маладосці", з рук Анатоля Грачаніка. Няма ўжо ні Танка, ні Грачаніка, ні "маладосцёўскай" бібліятэчкі... А ў саюзе ўсё адно прыходзіце. Не паплакаць, а разам падумай, як бібліятэчку тую аднавіць.

А.Сідарэвіч, у адрозненіне ад эмансійнай паэтыкі, больш націсна на *ratio i*, маючы немалы жыццёвы досьвед, упізеніца занялае, што новая каманда ня здолее рэфармаваць "сталінска-жданаўскі інструмент кантролю" за дзяяйнасцю пісьменьнікаў. Хто яго ведае, можа, нам і забраць цяпеньня і вытрыманасці. Амагчыма, і хопіц, асабліва калі ўлічыць, што цяпер кантролююць пісьменьнікі зусім іншыя арганізацыі. Што да часу, то яго, вядома, шкада. Ды найперш на віту губляць дарагіх хвілін на пошук "аблудных авечак", якія ня хочуць даваць залатое руно. Зрэшты, аднадумцам, ашчадным да свайго і чужога, ды ўладнай візітакія няма большай каштоўнасці, чым беларуская дзяржаўнасць. Даўайте разам прыгадаем мудрае народнае выслоўе — крыное кола на сябе гразь к

Праўца ў НАТО не ўдалося

20—21 лістапада ў Празе адбудзеца саміт НАТО. Беларускага краініка там не чакаюць.

Само па сабе правядзенне саміту ўжо зьяўляецца падзеяй. Але сёлетні саміт адрозніваецца ад іншых. Упершыню саміт альянсу адбудзеца ў адной з краінаў былога камуністычнага блёку. Упершыню запрашэнне далучыцца да НАТО атрымаюць былыя савецкія рэспублікі. Цягам саміту будзе прынятае расшэнне аб самым буйным пашырэнні НАТО за ўсю гісторыю гэтай арганізацыі.

Мяркуеца, што ў саміце возмуць уздел 2500 делегатаў. Рэзвіцьцё падзеяй будуць асьвятляць калі дэзвюх тысячай журналістаў. 500 розных аўтамабілюў ды аўтобусаў будуць забясьпечваць рух узельнікаў

форуму.

Першая агульная сустрэча 19 краінікоў краін — сяброў НАТО адбудзеца ўвечары 20 лістапада цягам вячоры ў рэзыдэнцыі прэзыдэнта Чехіі Вацлава Гаўла. Адначасова ў мэрыі Прагі будзе асьвятыцца сустрэча міністраў абарон ды замежных справаў, а таксама сяброў дэлегацый краін — узельніц Эўраатлянтычнай рады партнёрства НАТО. У гэты ж вечар прадстаўнікі сродкаў масавай інфармацыі сустрэнуцца ў Праскім кангрэсавым цэнтры.

На наступны дзень — 21 лістапада — програма саміту будзе запоўненая пленарнымі паседжаннямі ў Вальдштэйнскім палацы — будынку, дзе знаходзіцца Сэкнат Чэскай Рэспублікі.

А ўечары 750 чалавек зъбіруцца ў рэзыдэнцыі чэскага прэзыдэнта Вацлава Гаўла на грандыёны гала-вечар. Там будуць і

кіраўнікі краін — сяброў НАТО, і кіраўнікі краін — узельніц праграммы "Партнёрства дзеля міру", і прадстаўнікі Арганізацыі народнай суперады, і чэскія міністры, і амбасадары розных краін.

Дакладна вядома, што там ня будзе Аляксандра Лукашэнкі I, напэўна, Леаніда Кучмы.

І адзін, і другі пакуль не атрымалі чэскіх візаў, але ўжо паспелі атрымаць лісты ад кіраўніцтва НАТО аб непажаданасці іхнае прысутнасці на саміце. Як паведаміў 12 лістапада агенцтву "Reuters" адзін з прадстаўнікоў штаб-кватэры альянсу ў Брюсселе, у лістах было адзначана, што, калі абодва гэтыя кіраўнікі ўсё ж вырашаць узяць уздел у сустрэчы, "яны ўбачаць мнóstva пустых крэслу побач з сабой".

Уечары таго ж дня да думкі НАТО далучыліся прадстаўнікі амэрыканскага ўраду. "Злучаныя Штаты суправадзілі прайезд беларускага прэзыдэнта Аляксандра Лукашэнкі на саміт НАТО ў Празе", — пра гэта падчас тэлемосту з чэскімі журналістамі звязаў прадстаўнік Дзярждэпартамэнту ЗША Робэрт Брадке.

У аўторак, 12 лістапада, Павал Севярынец, Сяргей Высоцкі і Вячаслаў Січук зладзілі прэс-конферэнцыю. Яны абвесьцілі, што, нягледзячы на заборону гарвыканкаму, акцыя альянса. А ў сераду, 13 лістапада, і гарадзкія ўлады перагледзелі сваё расшэнне ды дазволілі дэманстрантам правесці маерапрыемства.

Арганізаторы кажуць, што іх намаганнямі ўдалося надрукаваць толькі мінімальную колькасць улётак з інфармацыяй пра акцыю. Тым часам, за апошні тыдзень за распаўсюд улётак і насыненныя надпісы былі затрыманыя міліцыйскія сілыві сяброў БПС.

"Многія апазыцыйныя палітыкі недаацэньваюць пагрозу незалежнасці Беларусі, — кажа П. Севярынец. — Мы лічым, што сёняня ў Лукашэнкі і Масквы няма ніякіх супяречнасцяў. Ідзе гульня. Калі апазыцыя на зможе выступіць у абарону незалежнасці, то гэта апазыцыя 17 лістапада спыніць сваё існаванне, прынамсі для нас". Пакуль нічога не гаворыцца прамагчы-масць стварэння новага палітычнага руху ў абарону незалежнасці Беларусі, але перадумовы для гэтага ўжо ёсць.

Алег Тачоны

Сталі вядомыя вынікі муніципальных выбараў у Польшчы, на якія беларусы ўпершыню выйшли як самастойная палітычная сіла.

Беласток. Беларускаму выбарчаму камітэту не хапіла 0,9% галасоў, каб трапіць у Соймік сталіцы Падляскага ваяводства. Беларусы атрымалі 4,1%, ці больш за 15,5 тысячу галасоў, пры небайдонных 5%.

У склад БВК не ўйшлі прадстаўнікі Беларускага грамадзка-культурнага таварыства (БГКТ). Яны абраўліся па спісах СЛД і атрымалі ў Сойміку два месцы. Дэпутатамі сталі Ян Сычэўскі, вядомы сваім заявамі ў падтрымку Лукашэнкі, і Ян Зэнюк, дзяляч беластоцкага праваслаўяна-га асяроддзя, які за часамі ПНР заклікаў да забароны беларускай мовы.

Прафесар Антон Міранович, кандыдат ад БВК на пасаду мэра Беластоку, сярод 12 кандыдатаў апынуўся на 5-м месцы, набраўшы 6,5% галасоў.

Бельск-Падляскі. Тут Кааліцыя Бельская, у якую ўваходзіць беларуская і ўкраінская арганізацыі, перамагла, атрымаўшы ў Радзе 8 месцаў з 21. У Бельскім павеце кааліцыя заняла другое месца пасля СЛД, узяўшы 5 мандатаў з 19-ці. Пасаду бурмістра Бельск-Падляскага ўтрымаў беларус Андрэй Сыцепанюк, які набраў 84,2% галасоў.

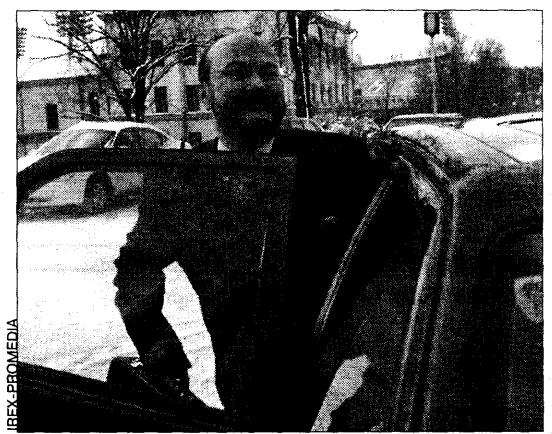
Да сустрэчы ў аэрапорце краінікоў дзяржаваў, запрошаных да ўзделу ў саміце НАТО, прыхітуюць 55 чорных "Audi A8". МЗС Беларусі не пакідае надзеі, што падгоняць урэшце і 56-ю.

З аднаго боку, Прага мусіла б выдаць візу беларускаму прэзыдэнту як кіраўніку дэлегацый краіны — узельніцы Эўраатлянтычнай рады партнёрства. Зы іншага боку, уздел Лукашэнкі ў саміце быў бы парушэннем галоўнай ідэі альянсу — пабудовы і абароны дэмакратычнага грамадзтва.

Асноўныя прэтэнзіі, якія прад'яўляюцца беларускаму кіраўніству, — парушэнне праў чалавека і грамадзянскіх свабодаў, адсутнасць дэмакратычнага грамадзтва.

Пасля таго як стала вядома пра намеры чэскага МЗС, беларуское дыпламатычнае ведомства выявіла свой непрафесіонализм. Замест таго каб паспрабаваць спакойна і канструктыўна ўзгадніць пазыцыі як з НАТО, так і з гаспадарамі саміту, беларускія МЗСаўцы гістэрычна пачалі пагражаць усім бакам нерастлумачнымі наступствамі і

IREX-PROMEX

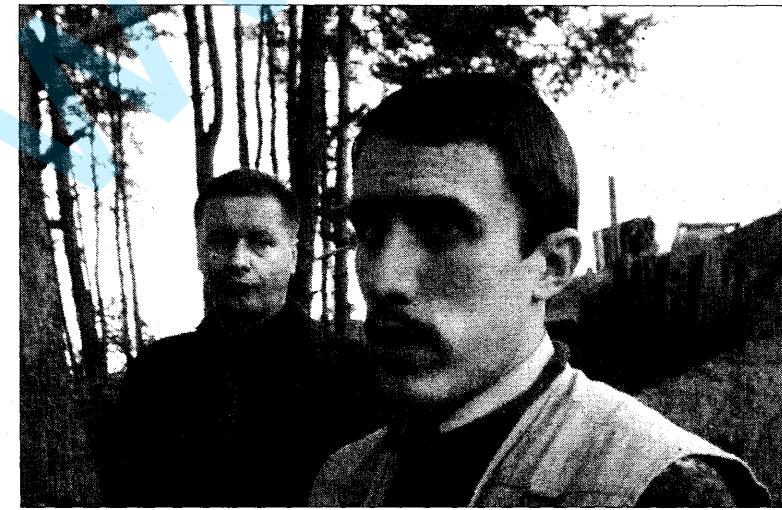
Чэскі дыпламат у Менску Алеш Файцик акказаўся крайнім

Апазыцыя апазыцы

17 лістапада ў Менску мусіць адбыцца палітычная акцыя ў падтрымку незалежнасці Беларусі. Спачатку арганізатары меркавалі сабраць на яе да 5 тыс. чалавек. Аднак цяпер зь ліку ініцыятараў выйшлі ПКБ, Партыя працы, ЛДПБ, АГП. Ня хоча ўскладніць гэтай акцыі палітычную сітуацыю Партия БНФ. А вось моладзевыя палітычныя арганізацыі, наадварот, настроеныя зрабіць акцыю поўнамаштабнай.

Заяўку на правядзенне 17 лістапада акцыі "За незалежнасць!" у гарвыканкам падалі Павал Знавец, Сяргей Высоцкі й Сяргей Шынкевіч. Апошні, сябар партыі БНФ, патлумачыў карэспандэнту "НН", што акцыю ладзяць незарэгістраваныя Беларускага партыя свободы і Аўдзяднаныя сацыял-дэмакраты. Ен кажа, што БНФ "Адраджэнне" прыхільна да яе ставіцца, але пад заяўкай Шынкевіча падпісваўся як прыватнасць. Затое актыўны ўдзел у падрыхтоўцы акцыі бярэ "Малады фронт". "Лукашэнка толькі імітуе свою прыхільнасць да незалежнасці. Іншыя сродкі выказаць свою пазицію ў нас няма", — кажа С.Шынкевіч.

Акцыя мае праходзіць пад белы-чырвона-белымі сцягамі і лёзунгамі "За незалежнасць!", "Беларускі народ — гаспадар сваёй краіны", "За дэмакра-

Сяргей Высоцкі і Павал Севярынец на першую палітычную акцыю праводзяць супольна.

Робэрт Брадке

Сыцепанюк — мэр Бельску

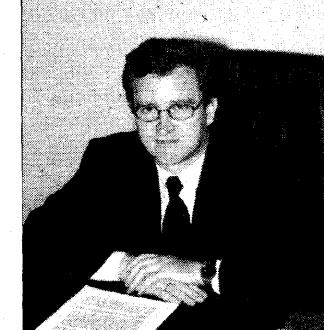
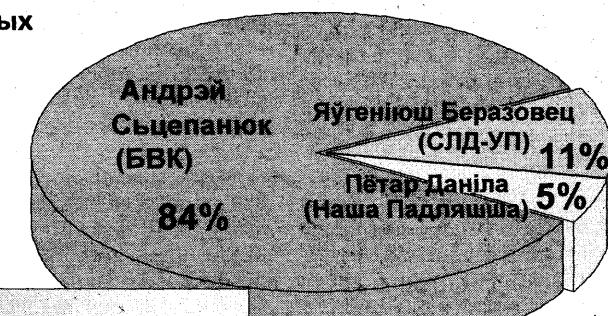
Сталі вядомыя вынікі муніципальных выбараў у Польшчы, на якія беларусы ўпершыню выйшли як самастойная палітычная сіла.

Беласток. Беларускаму выбарчаму камітэту не хапіла 0,9% галасоў, каб трапіць у Соймік сталіцы Падляскага ваяводства. Беларусы атрымалі 4,1%, ці больш за 15,5 тысячу галасоў, пры небайдонных 5%.

У склад БВК не ўйшлі прадстаўнікі Беларускага грамадзка-культурнага таварыства (БГКТ). Яны абраўліся па спісах СЛД і атрымалі ў Сойміку два месцы. Дэпутатамі сталі Ян Сычэўскі, вядомы сваім заявамі ў падтрымку Лукашэнкі, і Ян Зэнюк, дзяляч беластоцкага праваслаўяна-га асяроддзя, які за часамі ПНР заклікаў да забароны беларускай мовы.

Прафесар Антон Міранович, кандыдат ад БВК на пасаду мэра Беластоку, сярод 12 кандыдатаў апынуўся на 5-м месцы, набраўшы 6,5% галасоў.

Бельск-Падляскі. Тут Кааліцыя Бельская, у якую ўваходзіць беларуская і ўкраінская арганізацыі, перамагла, атрымаўшы ў Радзе 8 месцаў з 21. У Бельскім павеце кааліцыя заняла другое месца пасля СЛД, узяўшы 5 мандатаў з 19-ці. Пасаду бурмістра Бельск-Падляскага ўтрымаў беларус Андрэй Сыцепанюк, які набраў 84,2% галасоў.

Беларус Андрэй Сыцепанюк упэўнена перамог на выбарах на пасаду бурмістра Бельск-Падляскага.

стаянікі кіроўнай кааліцыі СЛД — Унія Працы (УП), аднак не з такай перавагай, як спадзіваліся; большасць жа вялікіх гарадоў узначалілі прадстаўнікі праўных.

Аналітыкі кажуць, што кааліцыя СЛД — УП, якая знаходзіцца пры ўладзе крыху больш за год, ужо паказала сваё аслабленне.

У Польшчы органы самакіравання маюць значную ўладу і не залежаць ад "цэнтра". Гэта робіць дэпутацтва ў мясцовых радах прывабным. Менавіта мясцовыя ўлады будуть вырашальныя. На пасаду бурмістра Гайнайука БНВК кандыдата не выстаўляюць.

Уся Польшча. У большасці вялікіх сдумаў грошай, якія атрымаюць польскія рэгіёны з бюджету Эўразіяўзу пасля 1 студзеня 2004 г.

Аляксей Дзікаўцкі, Варшава

Скарачэныне напалову паставак газу ў Беларусь выклікала хвалю эмоций. I
Беларусь, і Расея лічаць сябе пацярпелымі.
Дзіве краіны давалі адна адной розныя эканамічныя прэфэрэнцыі і сёньня ня могуць прыйсьці да адзінай думкі, хто ад гэтага нясе болей стратаў. Прыйшоў час лічыць. Саюз з Расеяй — гэта выгода ці перашкода для Беларусі?

Напомнім, што новы этап у эканамічным супрацоўніцтве Беларусі і Расеі ўзяў пачатак з дамовы, заключанай сёлета ў траўні, паводле якой Беларусь атрымала газ па цэнах пятага поясу Расеі ў абмен на згоду акцыянара "Белтрансгаз" і перадаць ягоныя акцыі Расеі.

Лічбы, што прыводзяцца ў друку, часта супярэчаць адной адной. Дзяржаўныя СМІ злоўжываюць лічбамі агітацыйнага характару. Па іх цяжкака разабрацца ў сітуацыі. Ніжэй прыведзеныя звесткі, якія даюць чытачу магчымасць зрабіць уласныя разылкі:

Транзыты тарыф у Беларусі складае каля \$0,26 за 1 тыс. м³ газу на 100 км. Даўжыня беларускага газаправоду 560 км. Гадавы транзит расейскага газу па тэррыторыі Беларусі ў 2001 г. быў роўны прыкладна 28 млрд. м³. З 1994 г. Беларусь набывала газ у "Газпрому" па \$30—50 за 1 тыс. м³. З траўні газ для Беларусі пачалі адпускаць па цэнах пятага поясу — як для Смаленску. Ціпер гата \$24,2 за 1 тыс. м³. Калі Беларусь зусім адмовіцца ад паставак газу з Расеі, то самы танны альтэрнатыўны варыянт — купляць "блакітнае паліва" ў Туркменіі па цане прыблізна \$80 за 1 тыс. м³. Меркавана спажываны газу Беларусь ў 2002 г. — 16,8 млрд. м³. Зніх частку газу Беларусь купляе ў "Ітэры" па вышэйшых цэнах (у 2002 г. 6,6 млрд. кубаметраў па \$36). У краінах Балты транзыты тарыф роўны \$0,50, у заходнезўярэйскіх краінах — \$1,75. Карыстаючыся сваім манапольным становішчам на паўднёвым зўярэйскім кірунку, Украіна ўсталівала транзыты тарыф, роўны \$1,93 за 1 тыс. м³ на 100 км. Для Малдовы, Літвы і Украіны цана расейскага газу складае \$70—80. Сусветныя цэны на газ роўныя \$110 за 1 тыс. м³.

Хто каму вінен?

Атрымай Беларусь прыродны газ па цэнах украінскага ўзроўню, дык краіна затраціць звыш цяперашніяя аплаты \$880 млн., а падымі транзыты тарыф да ўкраінскага ўзроўню — атрымае дадатковыя прыбылак каля \$260 млн. Такім чынам, калі параўнаны з Украінай, то Расея сёньня

датуе Беларусь пры паставаўках газу на ўзроўні \$620 млн. у год.

Неабходна таксама ўлічыць, што Расея, паставаўляючы для Беларусі газ па ўнутрырасейскіх цэнах, пагадзілася на ўмовы паставаўкі газу, паводле якіх Беларусь можа аплачваць толькі 30% у грашовай форме (а насамрэч выхадзіць дзесяці 8%). За астатнія паставаўкі Беларусь разылічваецца прадукцыяй па заліковых аперацыях, устанаўліваючы на тавары, як правіла, больш высокія цэны, чым тыя, па якіх іх можна было бы прадаць на рынку за гроши. Эксперыты аціняваюць выгаду Беларусі ад падобных бартэрных схемаў у \$50—60 млн. за год.

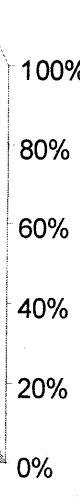
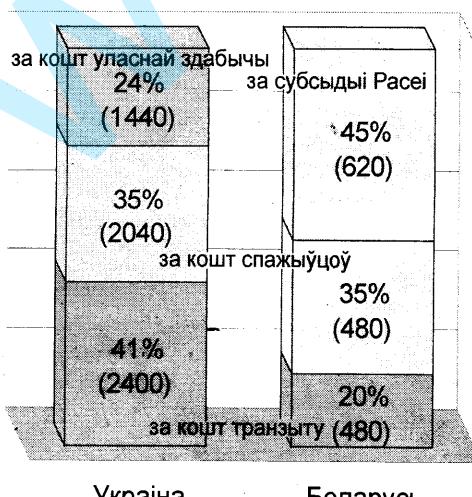
Пры пераходзе на ўкраінскі ўзровень цэнаві Беларусь пры сёньняшніх транзытынх магутнасцях здольна пакрываць за кошт транзыту прыблізна пятую частку сваіх расходаў на закупку газу. Увод другіх веткаў газаправоду "Ямал—Эўропа" (плянуецца ў IV квартале 2002 г.) дасыць магчымасць павялічыць аўтаматизацію пампаванага газу з 28 да 36 млрд. м³. Аднак, паводле ранейшых дамоўленасцяў, эксплюатацыю гэтай веткі плянуецца ажыццяўляць супольна з "Газпромам". У сувязі з гэтым рана даваць ацэн-

Цана эканамічнай незалежнасці — 300—500 млн. даляраў у год

ку магчымым выгадам.

Пры гэтым адзінай дадатковая крыніца, на якую можна разылічваць Беларусі, — гэта спагнаны з расейцаў платы за аблукоўванне вайсковых базаў калі Ганцавічы і Вілейка. Паводле словаў А.Лукашэнкі, гэтыя аўтакты па важнасці не саступаюць "Байкануру", за арэнду якога Расея плаціць Казахстану \$200 млн. у год. Іншых дадатковых крыніц няма. Напрыклад, на варта браць пад увагу разавыя прэфэрэнцыі абеддвух бакоў (падатковыя льготы пры будаўніцтве газаправоду ў \$167 млн., працдаўленыя Беларусі, практычна перакрываючы запасынасць Беларусі з мінульшай паставаўкі газу, што складае прыкладна \$250 млн.), а таксама ахову дзяржавай і ўладкаўнанне мытнай мяжы, паколькі гэта абавязковыя выдаткі, звязаныя з абаронай такої каштоўнасці, як наяўнасць у народу ўласнай дзяржавы. Страты ж ад зьбірання ўскосных падаткаў у расейскім бюджетзе супастаўнічаюць з выгадаю, якую Беларусь атрымлівае ад завышэння кошту тавараў пры заліковых бартэрных аперацыях.

Крыніцы фінансаваныя аплаты спажываньня газу па рынковых расценках (у дужках кошты ў млн. даляраў)

Двойное дно

Апроч прыроднага газу, Расея паставаўляе ў нашу краіну 100% нафты і 93% вугалю (удзельная вага імпартаваных газу, нафты і вугалю ў спажываныні першасных энергарэсурсаў складае аднаведна 52, 24 і 1,3%). Аплата імпарту іншых энерганосці бяларускіх ажыццяўляеца на рынковых умовах. У 2001 г. на пакупку нафты неабходна было выдаткаў \$920 млн., а за транзыты расейскай нафты Беларусь магла атрымаць \$130 млн.

Такім чынам, калі ўлічваць патэнцыйныя страты і выгады, то, у залежнасці ад аптамістычнасці ўзроўню, \$300—500 млн. у год — гэта сума, якая забясьпечыла б эканамічную незалежнасць Беларусі ад Расеі ў паставаўках газу і энергарэсурсаў наагул. Аднак дзе ў беларускай эканоміцы з'е адсталай закансерваванай структурой, нікакіх эфектаў ня можна адшукаць такія гроши? Вядома, што ў грашовай форме Беларусь плаціць цяпер на больш за \$100 млн. у год.

Есьць і іншы момант. Пры пераходзе на рынковыя разылкі будзе разбурана цяперашніяя схема пагашэння пазыкі за ранейшыя паставаўкі газу. На ўнутраным рынку, з дазволу ўраду, "Белтрансгаз" фактычна перадае газ спажыўцам па цэнах, у 2 разы большых у параўнанні з цэнамі на мяжы. Напрыклад, у ліпені 2002 г. цана расейскага газу на мяжы з Беларусью складае \$24, а прымесловыя прадпрыемствы і энергасыстэмы атрымалі яго па \$47,93 за 1 тыс. м³. Розніца грошей праходзіла праз дзяржаўны бюджет і выдаткоўвалася на пакупку нафты і мазуту, пагашэнне запасынасці бюджетных арганізацый за энерганосці.

А што суседзі?

Прыкладам таго, што чакае Беларусь у выпадку пераходу на рынковыя адносіны ў сферах разылкі за паставаўкі газу, можна служыць украінская эканоміка, якая мае прыблізна такія самыя ўзроўні эфекты нянасці.

Аплачваючы каля 40% паставак расейскага газу грашымі па-

рынкавай цане \$80 за тысячу кубаметраў, Украіна на сёньня мае запасынасць \$1,4 млрд. Паводле ацэнак эксперытаў, стан украінскіх прадпрыемстваў дазваляе ім аплачваць толькі блізу \$25 за 1 тыс. м³. У звязку з гэтым Расея дабіваеца ад Украіны перадачы ёй шэрагу аўтактаў, ацэнкі якіх маглі бы паслужыць для пагашэння запасынасці.

Украіна мае па падак больш высокую транзытную прапускную здольнасць, чым Беларусь (127,8 проці 28 млрд. м³). Транзыты газу праз Украіну складае 35% ад агульнага спажывання газу Эўрапейскім Звязам і амаль 100% ад ягоных патрэбаў у імпартце расейскага газу. Украіна за кошт транзыту пакрывае імпарт з Расеі 30 млрд. м³ газу ў год, што эквівалентна \$2,4 млрд. (Прамы замежны інвестыцыі ва Украінскую эканоміку за ўсе гады незалежнасці складалі на больш за \$4 млрд. пры гадавым бюджетзе \$6 млрд. і ВУП у \$30 млрд. Для падарунні — дадзенныя па Беларусі: 1,2 млрд. доляраў інвестыцый, бюджет 5 млрд. і ВУП 11 млрд.). Акрэм яго, Украіна штогод здабывае 18 млрд. м³ уласнага газу пры спажыванні парадку 73 млрд. м³.

У разылку на аднаго ўкраінца на аплату газу жывымі грашымі прыходзіцца \$48 у год. Паколькі ў Беларусі адсутнічае здабыча газу, то пры пераходзе на рынковыя адносіны давялося бы аплачваць 80% ад кошту, што складае \$110 на аднаго беларуса.

Правдаем гроши ўнукай

Пераразмеркаваныне рэсурсаў у нацыянальнай эканоміцы спараджаеца ўмішальніцтвам дзяржавы ў дзяянасці суб'ектаў гаспадарання, якое мае на ўзве адбіраныне прыбытку ў адных і перадачу яго ў выглядзе субсыдыў іншым. Нягледзячы на зынжэнэльныя эфекты нянасці, на нацыянальнай эканоміцы такая палітыка дапушчальная ў крайніх выпадках, як лекі ў невялікіх дозах. Калі ж прадпрыемствы адносяцца да розных краін, абмен прэфэрэнцыямі павінен быць узваршэнне будаўніцтва "Ямала—Эўропы" дазволіць, па некаторых звестках, давесці аўтаматизацію "Газпраму" на ўзроўні 60—70 млрд. м³.

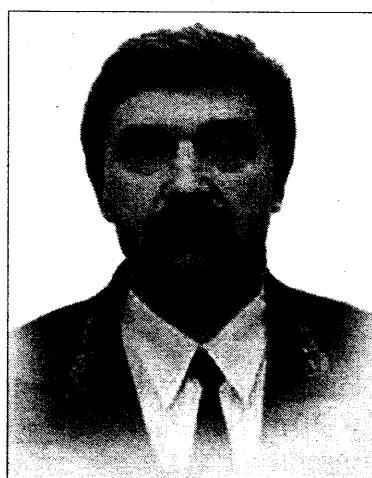
Што датычыць Беларусі, то адбываеца своеасаблівае прадаўнінне стратэгічных рэсурсаў будучыні ў выглядзе страты кантролю над магістральным газаправодам і прыбытку ад транзыту газу — ўсё з-за імкнення ўтрымца на плаву састарэлыя беларускія вытворчасці, не мадэрнізоўчы іх. Прадукцыянасць тэхналёгій гэтых вытворчасцяў вельмі нізкая: у некаторых галінах у 10—20 раз меншая, чым у развітых краінах, з прадукцыяй якіх даводзіцца канкураваць. У гэтых умовах павышэнне ў 3—5 разоў выдаткаў па энергарэсурсах зробіць балышыню беларускіх прадпрыемстваў неканкурэнтадольнымі і змусіць іх закрыцца. Такім чынам, у эканамічнай палітыцы, што праводзіцца, дамінуюць

14 лістапада пачаліся слуханы на справе Віктора Рахманька, былога начальніка Беларускай чыгункі.

З-за высокага статусу Віктора Рахманька першай інстанцыяй для яго зробіцца адразу Вярхоўны Суд. Съледзтва па справе вялося амаль 10 месяцаў, матэрыялы справы налічваюць 39 та-моў. Абвінавачванаму інкрымінуюць чатры крадзяжкі на суму больш за мільён рубліў, два эпізоды атрымання хабару на суму звыш 19 млн., пяць фактаў злоўжывання службовым становішчам, што нанесла Беларускай чыгунцы страты, роўныя 242 млн. рубліў. Фігуруе нават незаконнае паляванье ў 1999 г., калі Рахманько, на думку съледзтва, застрэліў лася і дзіка. Яшчэ сэнтара вінаваціць у падлогу й падробы дакументаў. Па справе Рахманька праходзяць яшчэ 5 абвінавачваних, у асноўным супрацоўнікі Беларускай чыгункі.

Памочнік машыніста Рахманько

Віктар Рахманько нарадзіўся ў 1953 г. у Наваградку. Жанаты, мае трах дзяцей. Скончыў Беларускі інстытут інжынераў чыгунчага транспарту. Пасля арміі працаў памочнікам машыніста цеплавоза Менскага лякаматывнага дэпо. Наступнымі службовыми прыступкамі Рахманька былі месцы дзяжурнага па станцыі Баранавічы-Цэнтральныя, старшага інжынера-графіста, цягніковага дыспетчара аддзелу перавозак Баранавіцкага аддзялення БЧ, галоўнага інжынера, начальніка станцыі Баранавічы-Цэнтральныя. Знаходзячыся на гэтай пасадзе, Рахманько прыйшоў у палітыку — зрабіўся дэпутатам Баранавіцкага гарсавету. У 1994 г. яго прызначылі начальнікам Баранавіцкага аддзялення БЧ. У 1996 г. Рахманько заняў таксама сэнтарскае крэсле, а ў каstryчніку 1998 г. зрабіўся начальнікам Беларускай чыгункі. Цікава, што нездадоўга да ўзбуджэння справы супраць Рахманька расейская генпрокуратура зацікаўлялася сваім міністрам шляху зносінай Мікалаем Аксёnenкам. Мэды шмат казалі пра тое, што расейская ѹ беларускага чыгунчыкаў звязвае старое сяброўства і што Аксёnenка мог нават дапамагчы прызначэнню Рахманька на пасаду кіраўніка.

БЧ. Сёлета ў студзені Пуцін зьяўлюе Аксёnenку.

Гісторыя справы

21 лістапада 2001 г. генеральны прокурор узбудзіў крымінальную справу супраць Рахманька. 5 сінтября 2001 г. яму выставілі абвінавачаньне ў злоўжыванні службовымі паўнамоцтвамі ды крадзяжкы маёмасці ў асабліва вялікіх памерах. Гэткія цяжкія абвінавачаньні былі ўпершыню прад'яўленыя сэнтару. Адпаведна артыкулу 102 Канстытуцыі, ная трэба было нават згоды парламэнту на затрыманье дэпутата. На пасадзе Рахманька, з якога ўзялі падпіску пра наявніць, замяніў Васіль Гапеев.

У сярэдзіне сінёжня прокуратура даслала афіцыйны ліст у савет рэспублікі. У ім паведамлялася, што Віктар Рахманько выкарыстаў службовую становішча ў каstryчніку 1999 г., калі пасляў свайго сына Юр'я ў нумары "люкс" гатэлю "Экспрэс" на Прывакзальной плошчы ў Менску. Усе выдаткі за сына (каля 14 тысячаў даляраў), які на чыгунцы не працаў, але жыў у гатэлі амаль два гады, несла чыгунка. Прокуратура сцівярджала, што Рахманько змовіўся са службовымі асобамі калгасу "Шлях Леніна" Баранавіцкага раёну. За кошт калгасу быў пакладзены асфальт да лецішча Рахманька, што каштавала калгасу амаль 8 з палова тысячай даляраў. Старшыня калгасу Ўладзімер Арцянкоў сцівярджае, што пракладаў дарогу не да лецішча, а да вёскі Міхнаўщына.

Талісман бізнесоўца

Пятнаццаць "зялёных" за двухдаляравую купюру

Зъбіраныне даляраў у нас — не нумізматыка і не баністыка. У Беларусі, як і ў многіх іншых краінах, гэта сталася сродкам хоць неяк зъберагчы свае гроши ад інфляцыі. Ніводзін беларус не надумаеца прыдб�ць зялёную "пляшёрку", "дзясятку", "дваццатку" ці "сотку" прости дзеля таго, каб была. Выключэнне можа быць зробленае хіба для аднае

купюры — двухдаляравай. Гэта вельмі рэдкая банкнота друкавалася ў ЗША апошнім разам у 1976 г., да 200-годзідзя краіны. Наклад быў вельмі абмежаваны, таму нават многія амэрыканцы ніколі ня бачылі гэткай купюры і нават не пададраюць пра ёйнае існаванье.

На 2-даляровай банкноте выяўлены трэці амэрыканскі презы-

дэнт Томас Джэфэрсан (1743—1826) і рэпрадукцыя карціны "Абвяшчэнне незалежнасці ЗША". Як съведцаў знаўцы, на купюры канца XIX ст. быў партрэты вынаходца Морэз і Фултана. Потым амэрыканскія ўлады вырашылі не парушаць традыцыі і вярнуцца да звыклых презыдэнцкіх выяў.

Сярод бізнесоўцаў шмат забабонных людзей, якія лічаць, што 2-даляравік прыносяць удачу і посыпех у спраўах. Ня дазва, што рэдкія банкноты карыстаюцца падвышаным попытам. Такі "талісман" можна прыдбা�ць у Менску за 15 даляраў — у 7,5 разу даражэй за намінал. Бліжэйшым часам іх цана можа паднімца: як паведамляе "Вестник московскага бухгалтера", у Маскве гэтыя банкноты каштуюць ужо да 100 даляраў.

Адам Воршыч

Справа Рахманька

Наша чыгунка

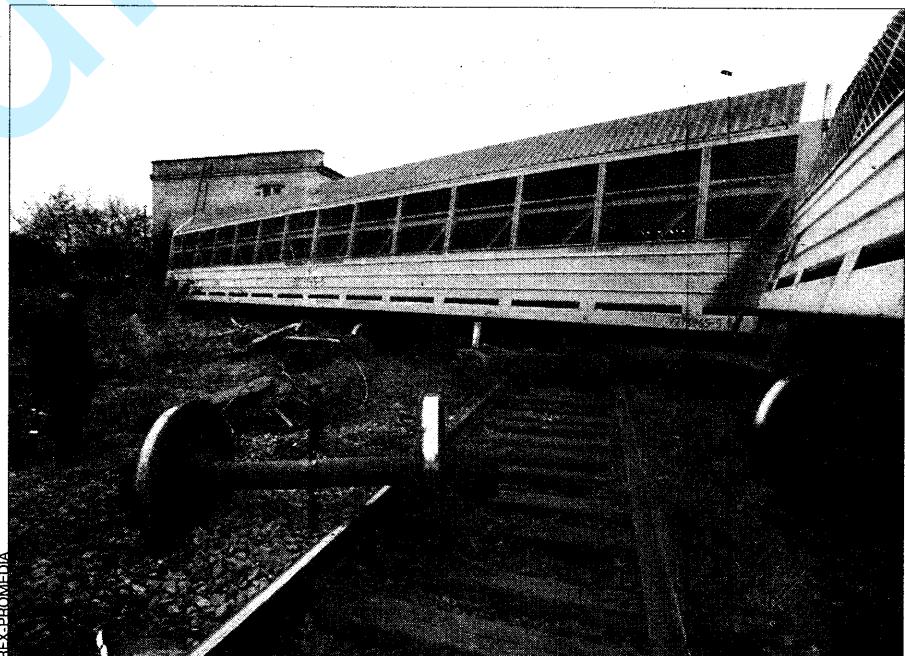
Беларускую чыгунку стваралі яшчэ за царскай Расеяй, каб звязаць цэнтар мэтраполіі з Захаднім Еўропай найкараецшым шляхам. Днём яе заснаваныя лічыцца 29 лістапада 1871 г., калі пачала дзеяніца чыгунчай лінія Смаленск—Ворша—Менск—Берасьце. Праўда, першы ўчастак чыгункі пабудавалі ў 1851—62 г. як частку магістралі Санкт-Пецярбург—Варшава.

Сёньня эксплуатацыйная працягласць Беларускай чыгункі складае 5,5 тыс. кіляметраў. У адміністрацыйным пляне яна складаецца з 6 аддзяленій (унітарных прадпрыемстваў): Менскага, Баранавіцкага, Берасьцейскага, Гомельскага, Магілёўскага ды Віцебскага. Яны яднаюць 384 буйныя й малыя станцыі.

На чыгунцы працујуць больш за 110 тыс. чалавек. Па рэйках перавозаць 90% грузаў ды 60% пасажыраў. За шэсць месяцоў гэтага году грузаварот склаў 16473,7 млн. тона-кіляметраў — гэта на 11,3% больш, чым летасць. А вось пасажыраў у першым паўгодзідзе чыгунка мела на 14,2% меней, чым летасць: пасажырскі перавозак склаў 7186,3 млн. пасажыраў-кіляметраў. За першую палову 2002 г. чыгунка зарабіла 553,2 млрд. рубліў. Зы іх 485,4 млрд. (87,7%) — прыбылкі ад перавозак, 67,2 млрд. рубліў (12,3%) — ад падсобна-дапаможнай дзейнасці.

Хто наварыць на перавозках

Перавозкі па Беларусі — стратная справа. Сёлета за першое паўгодзідзе страты склалі 88,5 млрд. рубліў. Найбольш згубілі на прыгадных цягніках — прыбылкі пакладзены асфальт да лецішча Рахманька, што каштавала калгасу амаль 8 з паловою тысячай даляраў. Старшыня калгасу Ўладзімер Арцянкоў сцівярджае, што пракладаў дарогу не да лецішча, а да вёскі Міхнаўщына.

Цягнік Рахманька сышоў з рэек

Беларускія перавозкі — не ўнікальныя ў свеце. Але ў Беларусі зносаўся ўнікальныя перавозкі — адна з нешматлікіх сфераў, у якой Расея мае запазычанасць перад Беларуссю. Называеца

зносаўшы перавозак, у асноўным на тэрыторыі Расеі (калі тавар вяzuць з Беларусі туды ці ў Беларусь адтуль). На 50—60% зменшыліся кошты транспартавання для нафтапрадуктаў, цэмэнту, бульбы, солі тэхнічнай; на 40—50% для вырабаў і лому чорных мэталаў; на 30—40% для ўгненя-ніяў, керамічнай пліткі; на 15—30% для вугалю, лесаматэрыялаў, хлебных ды зерневых грузаў; на 10—40% для большасці астатніх

грузаў. Кошт перавозак па тэрыторыі Беларусі з Расеі ці ў Расею зносаўшы як такую: для цукру, цэглы, керамічнай пліткі й жалезабетонных вырабаў на 10—40%, а для астатніх грузаў прыкладна на 10—20%.

На першы погляд здаецца, што беларусы знаходзяцца ў больш выгадных умовах, але ж гэтыя лічбы зносаўшы ператворацца ў реальныя грошы толькі тады, калі беларускі тавар сапраўды падае ў Расею. Насамрэч апошнім часам беларускі экспарт у краіны па-за СНД расце, а ў краіны СНД, у тым ліку ў Расею, падае. Сёлета за сем месяцаў адмоўнае сальда ў гандлі з Расея склала 835 млн. даляраў. Увогуле, фінансавыя адносіны Беларускай чыгункі і расейскага Міністэрства шляхоў зносиць да валі заблытаныя.

Паводле меркаванняў экспертаў, чыгунчыя перавозкі — адна з нешматлікіх сфераў, у якой Расея мае запазычанасць перад Беларуссю. Называеца нават прыкладная лічба той запазычанасці — 10 млн. даляраў. Але кіраўніцтва БЧ сцівярджае, што нічога гэтага няма, бо дзеянічае систэма ўзаемазалікаў. Удасканальвалі яе менавіта Рахманько і Аксёnenка.

Алесь Кудрыцкі

натыдні

Залежнасць ад трубы

11 лістапада ў Маскве прэм'ер-міністар Генадзь Навіцкі паведамляў да 1 ліпеня 2003 г. скончыць акцыянаванне "Белтрансгазу", што дазволіць расейскаму "Газпраму" праглынуць наш кантроль. Разам з тым, Навіцкі заявіў, што Беларусь трэба "адыходзіць ад залежнасці ад адной трубы".

Новая "кола"

Кампанія "Кока-кола Бэўрыджыз Беларусь" плянуе распачаць у Беларусі выраб гатунку "Coca-Cola light", 100 грамаў якога ўтрымліваюць 0,3 калёры замест 41 калёры ў традыцыйнай "коле". Раней нізкакалорыйную газіроўку завозілі з расейскіх заводоў. На беларускіх заводзе кампаніі пад Калядзічамі працуе 200 чалавек.

Усеагульная ёдзызация

Беларусь, чы ёе насельніцтва пакутуе на ёдавае галадаваньне, хутка не пабачыць анікай іншай солі, акрамя ёдаванай. Налета будзе забаронена ўвозіць у Бела-

русь неёдаваную соль, пачненца поўны перавод харчовай прамысловасці на соль з ёдам.

Дзяржава аддаецца "Беллегпраму"

Прэзыдэнт канцэрну "Беллегпрам" Эдуард Нарышкін паведаміў, што прадпрыемства не ўзабаве ператворыцца ў недзяржавы холдынг. Канцэрн складаецца з 91 прадпрыемства, на якіх працуе 120 тысяч чалавек. І хоць 71 прадпрыемства "Беллегпраму" ўжо не належыць дзяржаве, сярэдняя рэнтабельнасць застаецца вельмі малая — 5,3%.

МТЗ прадае трактары сэрбам

МТЗ прадаў 72 трактары "Беларус" у крэдyt Фонду развицця Ваяводзіны праз яго дылера — фірму "Аграпанонк-МТЗ-Фінк". Трактары прызна чаюцца для фэрмэрства Ваяводзіны. МТЗ плянуе прадаваць у Сэрбію 300 трактароў штогод.

А. К.

Царква ў вагоне

У вайсковых гардках Барыса-ва адчыняюцца праваслаўныя цэрквы. Так, у Лядзішчах звязаўся храм Св.Георгія. У царкву ператварылі... чыгуначны вагон: зрабілі ганак, на даху прымацавалі крыж, а вокны закратаўали. Служыць там айцец Андрэй Шабалоўскі. Паводле ягоных словаў, пераабсталяванне вагону ў царкву — звязчайная практика. У іншым вайсковымя гардку Барыса-ва — Пічах — будаўніцтва праваслаўнай царквы Св.Дзьмітрыя Данскага яшчэ на скончанне.

Яна, у адрозненіе ад лядзішчанскай, будзе мец традыцыйны выгляд — з купаламі ды званіцай.

Пра гімназію забыліся

У Барыса-ве на 150 тыс. жыхароў толькі адна навучальная ўстанова, дзе выкладанье вядзеца цалкам па-беларуску, — 2-я гімназія. Працуе яна ўжо 11 гадоў. Вучыцца там 820 чалавек. Гімназія зазнае цяжкасці ад не-дахопу беларускамоўных падручнікаў ды праблемаў з рамонтам старога будынку. Расейскамоўную 1-ю гімназію цалкам адрамантавалі да 900-годзьдзя Барыса-ве, а пра 2-ю неяк забыліся.

Рабеце стаўкі, барысаўцы!

У хуткім часе ў Барыса-ве зьявіца першае казыно. Яго плянунецца разъясняцца на першым паверсе рэстарацыі "Бярэзіна".

Алег Скатарэнка, Барысаў

Zvaliūsia z dachu

U vioscy Padlasieki 72-hadovy stary vyrasý adramantavač dach svajoj chaty. Užniaisia pa drabinach navierch, ale tamaka nie ütrymausia. Pakul u viosku dajechala "chutkaja", jon skanaū.

Charčavacca — za svaje

Baranavickija ūłady vyrasýla naleta admiani darmavoje charčavacca ū špitalach. Robicca heta z-za taho, što byccam by bolšaś nahatavanaha chvoryja nie jaduć, a vylivajuć. Charčavacca biaz hrošaj buduć tolki lhotnik, serah jachik pakul nia vyznačany. Astatnija, razam z daktarami, musiać jeści ū stałości za svoj košt. Na aščadžonyja hrošy (70 tys. dalaraū) horad kipič tamohraf. Prauda, i tym pryorom neliala budzie karystaccia za tak.

Tancy i viktaryna

10 listapada baranavickaja arhanizacyja TBM ūdziła imprezu, prysviečanuju 120-hodzidzu J.Kupały i J.Kołasa. U zali Palacu kultury tekstyščyka sabraslacia bolš za 400 čalaviek. Hledačam

byli pradstaŭlenja pieśni na słowy tvorca, ich vieršy i biełaruskija tancy. TBM razdavała pryz piersamožcam haradzkoj viktarinu, pryswiečanaj Kołasu i Kupału. Za pieršaje miesca vučniu 11-j klasy dali 30 tysiač rublioў; za drugoje 20 tys. atrymaū vajskoviec-adstauñik, za 2 trecią pa 15 tys. uziali studenty baranavickich navučalnych ustanowai.

Ruslan Raviaka, Baranavičy

Калегіюм адновяць

Рэстаўрацыя былога езуіцкага калегіюму пачнеца ў хуткім часе ў Ворши. Адноўлены помнік архітэктуры XVII ст. стане дамінантай у гістарычна-культурным цэнтры гораду. У 1842 г. езуіцкія муры былі прыстасаваныя пад турму, якая прыснавала ў іх да 1989 г. У двухпавярховым будынку разьмесьціца музей прыроды і мастацтва, выстаўная залі, майстэрні мясцовыя мастакоў, кавярні. Упрыгожаннем места мусіцца стаць адноўленая вежа з гадзінникам.

Ангельцы набылі дом

Новае жыльё атрымаў сямейны дзіцячы дом Гаўрылаўцоў у Ворши. Сродкі на набыццё шыкоўнага двухпавярховага катэджу ды прысядзібнага участку выдатковала ангельская дабрачынная арганізацыя "Надзея і дамы — дзецям". Сямейны дзіцячы дом Надзеі і Васіля Гаўрылаўцоў зьявіўся 7 гадоў таму і налічвае дзесяць дзяцей ад 5 да 18 году. Пакуль ён адзіны ў Ворши. Брытанская арганізацыя за 2,5 году працы ў Беларусі набыла жыльё для 15 сямейных дамоў, у якіх выхоўваецца 130 дзяцей.

Аштрафавалі немца

Прадстаўнік нямецкай фірмы "Штоц-Агра-Сэрвіс", што арандуе зямлю ў калгасе імя Чапаева (Аршаншчына), аштрафаваны інспектцыяй па экалёгіі за самавольнае спаленне саломы, забароненое нашым прыродахоўным заканадаўствам. Аднак штрафу ў 277 тыс. рублёў Кляўс Плётц пакуль не заплаціў. Цяпер ён вырашае пытанье аб падаўжэнні візы на знаходжанье ў Беларусі.

Аварыя на рагу

На рагу аршанскіх вуліц Савецкай і Замкавай сутыкнуліся "Жыгулі" і "КамАЗ". Дзякую богу, кіроўцы ды пасажыры не пацярпелі. Грузавік выехаў на тратуар ды ўрэзваўся ў кавярню "Замкава". Асноўны ўдар прыняў на сябе стылізаваны кантрафорс.

Віктар Лютынскі, Ворша

Крыж па-за законам

У верасьні ў вёсцы Беліца (Лідчына), дзе ў 1659 г. тутэйшае шляхецкае рушанье пабіла маскоўскае войска Хаванскага, быў усталяваны памятны крыж — якраз ля броду цераз Нёман, дзе адбылася бітва. Ініцыятаў ушанаваньне памяці продкаў старшыня мясцовай філіі ТБМ Станіслаў Суднік. Праз два тыдні мясцовыя ўлады паведамілі яму, што крыж усталяваны "незаконна" — без даведкі з Інстытуту гісторыі, зямельнага пляну і г.д. — і яго трэба звянесці. У адказ людзі, падахвочаныя мясцовым пробашчам, зладзілі ля крыжа дзяляжурства. Улады крыху адступіліся, парайшы С.Судніку хутку сабраць усе неабходныя паперкі, але сътуацыя з крыжам яшчэ заставалася няпэўнай.

Сам С.Суднік цьвердзіць, што зямля, на якой стаіць крыж, — няўдобіца, непрыдатная для гаспадарчага выкарыстання. Дазвол на усталяванье крыжа быў выдадзены на паседжаны рады мясцовага сельсавету. На той час, паводле словаў старшыні філіі ТБМ, анікіх іншых дакументаў ад яго не патрабавалі. "Я не авабязаны ведаць, якія дакументы патрэбныя, — кажа С.Суднік. — Я мушу толькі сабраць дакумэнты, а ўжо якія — мусіць ведаць чыноўнікі. Тады яны ад мене большага не патрабавалі". Толькі пасля ўсталяваньня крыжа райвыканкам адмяніў

дазвол сельсавету.

С.Суднік не звіраеца здавацца: "Я пэўны, што кожны суд вырашыць справу на маю карысць". Цяпер старшыня

лідзкай філіі ТБМ чакае адказу з Інстытуту гісторыі: туды быў накіраваны запыт наконт гісторычнасці самой падзеі.

C.M., A.III.

Бялынічыне ўсенароднай спрайвай. На ахвяраваныя бялынічанаў ужо пастаўлены зруб бажніцы. Цяпер спэцыялісты зь Менску вырабляюць купалы. На гэта трэба 10 кубоў драўніны і тона медзі. Каштуюць дах і купалы больш за 35 млн. рублёў.

Багатыя бялынічане

Паводле інфармацыі адміністрацыі бялыніцкай філіі №701 ААТ "Беларусбанк", з пачатку году дэпазиты ўкладанынкаў філіі ў нацыянальнай валюце выраслі на 82%, а ў замежнай — на 26%. Яны вымяраюцца сумамі ў 468,6 млн. рублёў і 242,3 тыс. умоўных адзінак. У пераліку на кожнага жыхара раёну гэта складае па 19525 руб. і 10,1 у.а.

Базыль Ліцьвіновіч, Бялынічы

Лекар з гузікамі

У Чавусах трэдні гастроляваў так званы народны лекар Уладзімер. Лячыў ён шляхам унушэння і сапраўды бясплатна, затое "замоўлены" гузікі, булаукі і сувечкі прадаваў па 6000 рублёў за кожную.

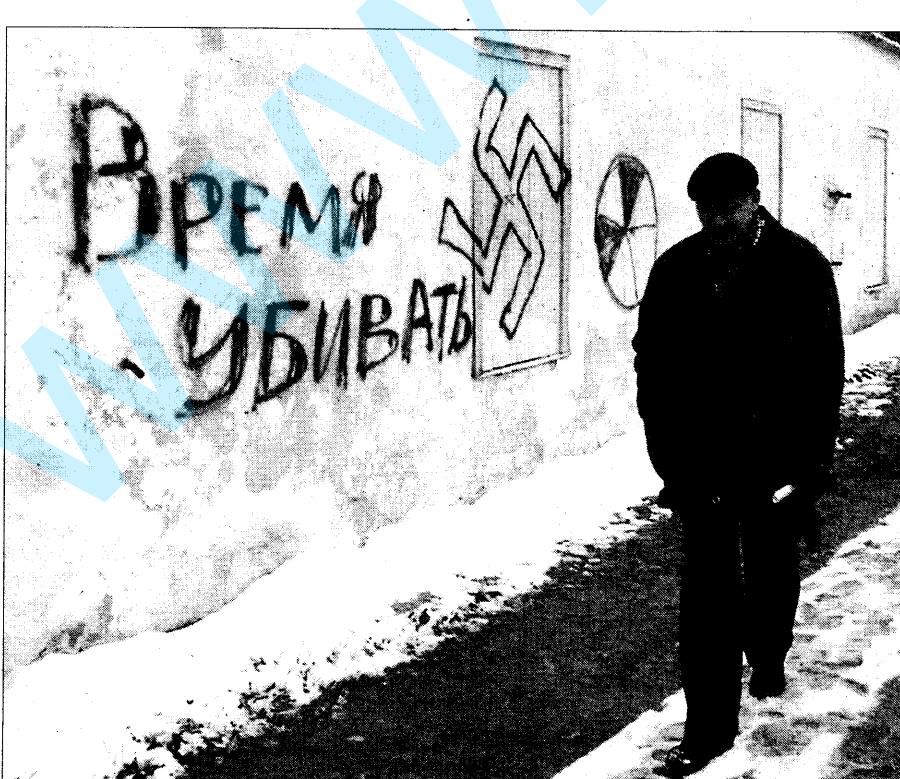
"Іскра", Чавусы

Паганская эўрайнтэграцыя

Асяродак беларускіх паганцаў "Gega Ruch — Kryūskaia Draīgija Drivingai" быў залучаны ў склад паневрапейскага рушання "Heathen Front" у якасці Крыўскай філіі. Адным з лідэраў і ѹзложылігі Фронту зьяўляецца слынны нарвэскі дзяяч і музика Варг Вікернэс, які цяпер адывае тэрмін за забойства сатаніста. Расейскія іншаганцы мелі намер стварыць усеславянскае задзіночанье, куды, на іх думку, мусілі ўваісьці і беларускія прыхільнікі старавечных культав.

Адмыслі, зважаючы на належнасць нашага краю да Прывалтайскага гісторыка-культурнага рэгіёну і балцкую дахрысціянскую традыцыю, крыўскія друвіні адмовіліся ад супрацы пад славянскаю эгідай.

Аляксей Дзярманіс, Менск

У ноч з 7 на 8 лістапада невядомыя расьпісалі і размалявалі съцены мячэ-та ў Слоніме. Кірунік мясцовых мусульманаў Сулейман Байрашэўскі (на здымку) кажа, што гэты вандалізм адбыўся ўжо на першы раз.

Прэзэнтация макетаў

6 лістапада ў Віцебску адбылася прэзэнтация архітэктурнага макета зынішчанай у 1985 г. забудовы часткі праспекту Фрунзэ ў раёне Летняга амфітэатру. Стварылі макет архітэктары Алесь Вашкевіч і Аляксандар Міхалюкоў пры ўдзеле Ігара Цішкіна, які забясьпечваў гісторыка-археалагічную частку дасьледаванья. Тры будынкі, узноўлены ў маштабе 1:50, былі архітектурнымі помнікамі XVII—XVIII ст. Зънесыці іх загадаў тагачасны га-

праваслаўную царкву на 10 купалоў узводзіць у Бялынічах на месцы, дзе некалі стаяў кармэліцкі касцёл. Будынак касцёлу быў зруйнаваны ў 1967 г. пры дапамозе піратэхнікаў з Ленінграду. На пачатку году будаўніцтва царквы было авшвeschана на

8 ПРАГРАМА ТВ З 18 ДА 24 ЛІСТАПАДА

Наша Ніва [42] 15 лістапада 2002

18 ГАНДЗЕЛАК,
ЛІСТАПАДА

БТ

- 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
 6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
 9.15, 17.00 "Пецярбурскія таямніцы". Сэрыял.
 10.05 Коля тэлеагляду.
 10.20 Існасьць. Духоўная праграма.
 10.45 Плянэта АРТ.
 11.10, 22.00 "Марія кахання". Сэрыял.
 12.20 "На скрыжаваннях Эўропы". Нацыянальны тэлефестываль песень.
 13.05 Тэлебаромэтар. Прагноз на днёўні.
 13.20 Г.Польскіх у кінааповесьці "Дзікі сабака дынга".
 15.20 "Машына ператварэння". Сэрыял для дзяцей.
 15.50 "Сузор'е надзея". Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных таленітў.
 16.20 Мультыклуб.
 18.20 Камедыя "Дублёрка" (Фран-

цыя).
 20.05 Галоўнае пытаньне.
 20.40 Калыханка.
 21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
 21.45 Навіны рэгіёну.
 22.50 10 хвілін пра спорт.
 23.20 Зона Ікс.
 23.30 Сэрыял "Першая хвалія" (Канда-ЗША).

СТВ

- 16.05 "Свет Бобі". Мультсэрыял.
 16.30, 19.30, 23.25 "24 гадзіны".
 16.50 "Сямейныя страсьцы". Ток-шоу.
 17.55 "Пад вуглом 23 з паловай". Дак. фільм.
 18.25 "Хіт-момант".
 18.35 "Кобра". Тэлесэрыял.
 19.15 Музыка на СТВ.
 19.45 "Навіны СНД".
 20.00 "Добры вечар, маленкі...".
 20.15 "СТВ-спорт". Тэлеальманах.
 20.35 "Партрэт у інтэр'еры".
 20.50 "Запрашае паскардзіца".
 21.00 "Тэхналёгія".
 21.10 "Арт-экспрэс". Культурнае жыцьцё стацыі.
 21.25 "Расейскі цуд". Рэальнае кіно.
 22.25 "Мэрэздэс". Дак. фільм.

- 23.40 "Накаўт". Навіны боксу.
 0.05 Начны экран: Джаймз Сьюар্ট, Рычард Атэнбара, Пітэр Фінч у прыгодніцкім фільме "Палет Фенікс".

8 КАНАЛ

- 17.30 Мультфільм "Том і Джэры".
 17.40 Фантастычны трэйлер "Ухуя".
 19.50 Дак. фільм "Дзікія пумы Андай".
 20.40 Тэлекрама.
 20.45 "Вечарніца".
 21.00 "Аўта-курс".

Першы музычны канал

- 7.00 "Пад ёмнік".
 8.30, 17.00, 20.30, 22.15 MegaMix.
 12.00 "Azon".
 14.00, 22.10 Навіны спорту.
 14.10 "ІнтэрАктыв".
 16.00 "20-ка Першых".
 17.50 "Скул-прад".
 18.30 Музыка.RU.
 19.30 People-mix.
 22.00 "120/80". Інфармацыйна-за-буйальная праграма.

АНТ

- 7.00 Начны падстадуля: "Контуры".
 16.35 АНТ падстадуля: "Контуры".

- 17.15 Чалавек і закон.
 18.00, 20.30, 23.15 "Нашы навіны".
 18.10 "Вялікае мыцьце".
 19.05, 21.10 "Неахопны Разанай. Юбілей".
 20.00 Час.
 22.10 Шматсэрыны фільм "Ледавіковы пэрыяд". 5-я сэрыя.
 23.25 "Фабрыка зорак".
 23.55 "Іншы час".
 0.35 "На футболе".
 1.05 "Апалаегія".

РТР

- 7.45 Бэт Міlder, Даіана Кітан, Годзі Хойн і Сара Джэсіка Паркер у камеды "Клуб першых жонак" (ЗША).
 19.96 г.
 9.45 Весткі. Дзяжурная часыць.
 10.00, 19.00 Весткі.
 17.50 Сэрыял "Зладзейка. Шчасце напракат".
 18.50 Дабранач, дзеци!.
 19.35 Мяццовы час. Весткі—Масква.
 19.55 Расейская Сэрыя. Тэлесэрыял "Ніна. Расплата за каханье".
 21.00 Прэм'ера. Тэлесэрыял "Марш Турэцкага-3. Хто страле апошним".
 22.00 Ток-шоу "Весткі +".
 22.35 "Культурная рэвалюцыя".
 "Публічны чалавек ня мае права

ўтойваць сваё жыцьцё".

Культура

- 17.30, 23.00 Навіны культуры.
 17.45 Улада факту.
 18.10 "Дапамажыце Тэлеку".
 18.20 Сцэнаграма.
 18.45 С.Пракофеў. Першы канцэрт для фартэліяна з аркестрам.
 19.00 75 год рэжысёру. "Службовыя раманы Эльдара Разанава".
 19.40 "Жорсткі раманс". Маст. фільм.
 20.00 Весткі.
 22.10 Тэатральная Расея. "Дон Кіхот, ці Сумная аповесьць пра Дон Кіхата Лямансцага". Спектакль Новасібірскага моладзевага тэатру "Глебус".
 23.25 "Начны падёт".

НТВ

- 9.00 Сёньня раніцай.
 9.20 Надвор'е на заўтра.
 9.25 "Надоеды".
 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёньня.
 14.40 "Не вучыце мене жыць". Ток-шоу "Прыныпам даміно".
 16.05 Бавіак "Агент нацыянальнай бяспекі". "Шантаж".
 17.15 "Увага. Вышук!".

- 18.00 "Сёньня" з Тацянай Мітковай.
 18.35, 22.15 Дэтктыу "Крот-2".
 19.45 Сэрыял "На рагу, ля Патрыярхавых-2". 4-я сэрыя.
 21.00 "Сёньня учечары" з Кірылам Паздняковым.
 21.35 Сэрыял "Трэці лішні".

Эурапорт

- 9.30 Аутагонікі сэрыя НАСКАР. ЗША. Паўтор.
 10.30 Тэніс. Маастэрз. Шанхай. Фінал. Паўтор.
 12.30 Парусны спорт. 1/4 фіналу. Новасіліндры. Паўтор.
 13.30 Ралі. Вялікабрытанія. Паўтор.
 14.00 Футбол. Легенды чэмпіянату Эўропы. Паўтор.
 15.00 Тэніс. Маастэрз. Шанхай. Фінал. Паўтор.
 17.00 Футбол. 1/2 фіналу.
 19.00 Эурагалы. Футбольны часопіс.
 20.45 Футбольны часопіс ліг чэмпіянаў. Паўтор.
 21.45 Футвольны часопіс ліг чэмпіянаў. Паўтор.
 22.15 Эурагалы. Футвольны часопіс. Паўтор.
 1.15 Ралі. Вялікабрытанія.

19 АЎТОРАК,
ЛІСТАПАДА

БТ

- 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
 6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
 9.15, 17.00 "Пецярбурскія таямніцы". Сэрыял.
 10.05 "Падарожжа вакол съвету". Дак. сэрыял (ЗША).
 10.20 Час місцоў.
 10.45 Падарожжа дылетанта. Таямніцы Камайскага храму.
 11.00 Сопа для дэбютанта. Яўген Шымановіч (клярнэт).
 11.10, 22.00 "Марія кахання". Сэрыял.
 12.20 Добры дзень, Беларусь!
 13.10 Г.Польскіх у ваенным рамане "Вернасьць".
 14.40 Дак. сэрыял "Патаемныя людзі".
 15.25 "Машына ператварэння". Сэрыял для дзяцей.
 15.50 "Усе на арбіту" Пазнавальны сэрыял.
 16.00 Пяць цудаў.
 16.10 5x5. Інфармацыйна-забаўляльная праграма для старшакляснікаў.
 16.55 Кліп-абойма.
 18.20 "Дзьве жанчыны ў Парыжы".

- Маст. фільм (Міжнародны французскі канал).
 20.05 Ток-шоу "Стадыён".
 20.40 Калыханка.
 21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
 21.45 Навіны рэгіёну.
 22.50 10 хвілін пра спорт.
 23.20 Зона Ікс.
 23.30 Начны этэр.
 0.35 Эратычная камедыя "Каханьне і сэкс" (ЗША).

СТВ

- 5.00 "Мэш". Сэрыял.
 5.30 "Шэршь ял ФАН".
 6.0. 15.35 "Чарапашкі ніндзя: новая мутацыя". Тэлесэрыял.
 6.30, 15.05 "Джым Батан". Мультсэрыял.
 7.00, 14.35 "Чалавек-павук". Мультсэрыял.
 7.30, 12.30, 16.30, 19.30, 23.45 "24 гадзіны".
 7.45, 20.15 "СТВ-спорт". Тэлеальманах.
 15.25 "Машына ператварэння". Сэрыял для дзяцей.
 15.50 "Усе на арбіту" Пазнавальны сэрыял.
 16.00 Пяць цудаў.
 16.10 5x5. Інфармацыйна-забаўляльная праграма для старшакляснікаў.
 16.55 Кліп-абойма.
 18.20 "Дзьве жанчыны ў Парыжы".

- навэла.
 12.50 "Вовачка". Сэрыял.
 13.20, 18.35 "NEXT". Тэлесэрыял.
 16.05 "Свет Бобі". Мультсэрыял.
 16.50 "Сямейныя страсьцы". Ток-шоу.
 17.55 "Пад вуглом 23 з паловай". Дак. фільм (ЗША).
 18.25 "Хіт-момант".
 19.00 "Добры вечар, маленкі...".
 20.25 "Тэма дня".
 20.35 "Добры дзень, доктар!"
 21.00 "Тэхналёгія".
 21.25 "Закон і кримінал".
 21.25 "Расейскі цуд". Рэальнае кіно.
 22.25 Кіно: В.Праскурын, К.Лаўроў, С.Любішын у сатырычнай камедыі "Скура".
 0.05 Начны экран: Джон К'юсак, Анжэліка Х'юстан, Анэт Бэнінг у псыхалічным трэйлеры "Кідалы".

8 канал

- 17.30 Мультпрад.
 17.40 Маст. фільм "Бой паслья перамогі", 1-я сэрыя.
 19.00 "Банка коміксай".
 19.15, 20.55 "Прыгоднікі фільм "Бэрмудзкі трохукутнік".
 20.40 Тэлекрама.
 20.45 "Вечарніца".
 21.00 Гурман-клюб.
 21.20 Л.Фліатура ў маст. фільме "Забытая мэлодыя для флейты".

Першы музычны канал

- 7.00 "Пад ёмнік".
 8.30, 17.30, 20.30, 22.45 MegaMix.

- 12.00, 16.40 "Azon".
 14.00, 22.10 Навіны спорту.
 14.10 "ІнтэрАктыв".
 16.00 "20-ка Першых".
 17.50 Музыка.RU.
 19.30 People-mix.
 22.00 "120/80". Інфармацыйна-за-буйальная праграма.

АНТ

- 8.00 Тэлеканал "Добры раніцы".
 9.00 Навіны.
 9.15, 19.05 "Сямейныя повязі". Сэрыял.
 10.00 "Жывёлы-парушальнікі". Восірасцяжны фільм.
 10.50, 23.30 "Фабрыка зорак".
 11.15 "Дысній-клуб": "Пералынак".
 11.45 "Самі з вусам".
 11.55 Незалежная расыльня-спадледаваньне.
 18.00, 20.30, 23.20 "Нашы навіны".
 18.10 "Вялікая мыцьце".
 20.00 Час.
 21.10 "Апошні герой-2": "Тыгры".
 21.25 Шматсэрыны фільм "Ледавіковы пэрыяд". 6-я сэрыя.
 0.00 Тэлеканал "Новы дзень".
 1.00 Тэлеканал "Новы дзень". "Геніі і ліхадзе".
 2.00 Весткі.
 2.25 "Заваёўнікі кантынента".

РТР

- 7.45, 19.55 Тэлесэрыял "Ніна. Расплата за каханье".

- 8.50, 21.00 Тэлесэрыял "Марш Турэцкага-3. Хто страле апошним".
 9.45 Весткі. Дзяжурная часыць.
 10.00, 19.00 Весткі.
 17.50 Сэрыял "Зладзейка. Шчасце напракат".
 18.50 Дабранач, дзеци!.
 19.35 Мяццовы час. Весткі—Масква.
 22.00 Ток-шоу "Весткі +".
 22.35 Апошні сэанс. Прэм'ера. Фільм Жарапа Карб'е "Кароль, танце" (Францыя—Германія—Бельгія).

НТВ

- 9.00 Сёньня раніцай.
 9.20 "Вочная стаўка".
 10.00, 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёньня.

- 10.05 "Шоў Алены Сыцепаненкі".
 14.40 "Злодзея мусіць сядзець у турме". Ток-шоу "Прынып даміно".
 16.05 Сэрыял "На рагу, ля Патрыярхавых-2". 5-я сэрыя.
 17.20 Шырая прызнаньне.
 18.00 "Сёньня" з Тацянай Мітковай.
 18.40, 22.15 Дэтктыу "Крот-2".
 19.45 Сэрыял "На рагу, ля Патрыярхавых-2". 6-я сэрыя.
 21.00 "Сёньня учечары" з Кірылам Паздняковым.
 21.35 Сэрыял "Трэці лішні".

Наша Ніва [42] 15 лістапада 2002

ПРАГРАМА ТВ З 18 ДА 24 ЛІСТАПАДА

9

22 ПЯТНІЦА, ЛІСТАПАДА**БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
9.15, 17.00 "Печэрскую таямніці". Сэрыял.
10.05 "Падарожжа вакол съвету". Дак. сэрыял (ЗША).
10.20 Сад мары. Перадача для дачніка.
10.45 Святыни Беларусь. Калоская Свята-Барысаглебская царква.
11.10, 22.00 "Магія хахання". Сэрыял.
12.20 Добры дзень, Беларусь!
13.15 Г.Польскіх у музичнай камэды "Бысь закаханым".
14.40 "Патаемнія людзі". Дак. сэрыял.
15.25 "Таямніца Сагала". Сэрыял для дзяцей. 1-я сэрыя.
15.50 "Усе на арбіту!" Пазнавальны сэрыял.
16.00 Пачь цудаў.
16.10 5x5.
18.20 З дакладных крыніц.
18.35 Пыхлягічна драма "Белыя ветразі хахання" (Германія).
20.15 Лёс чалавека. Сям'я Корбут.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.45 Навіны рагіёну.
22.50 10 хвілін пра спорт.
23.20 Зона Ікс.

23.30 Начная размова.
1.05 Мэядрама "Кветка маёй таямніцы" (Гішпанія).

СТВ

5.00 "МЭШ". Сэрыял.
5.30 "Шэрша ля ФАН".
6.00, 15.35 "Чарапашкі ніндзя: новая мутасыя". Тэлесэрыял.
6.30, 15.05 "Джым Батан". Мультсэрыял.
7.00, 14.35 "Чалавек-павук". Мультсэрыял.
7.30, 12.30, 16.30, 19.30, 0.20 "24 гадзіны".
7.45, 20.15 "СТВ-спорт".
7.55, 19.45 "Навіны СНД".
8.10 "Філіярмачні тыдзень".
8.15 "Менск і менчукі".
8.25 "Сынеданье з Інай Афанаасьевай".
8.30, 21.00 "Тэхналагія".
8.40 "Менчына. Людзі, падзея, факты".
8.50 Кіно: С.Газараў, В.Вара, А.Джыгарханін у камэды "Гішпанскай актрысы да расейскага міністра".
11.00, 21.10 "Ауптанарама".
11.15 "Закон і крымінал".
11.30 "Яга, цёмная страсьць". Тэленаўзла.
12.50 "Cuba Libre – ядзерны кактэйль". Дак. фільм.
13.25, 18.35 "NEXT". Тэлесэрыял.
16.05 "Свят Бобі". Мультсэрыял.
16.50 "Сямейная страсьць". Ток-шоу.
17.55 "Пад вуглом 23 з паловай". Дак. фільм (ЗША).
18.25 "Хіт-момант".
20.00 "Добры вечар, маленкі...".
20.25 "Фільм, фільм, фільм".

20.40 "Адпачывай".
20.50 "Менск і менчукі".
21.25 "Расейскі цуд". Рэальнае кіно.
22.25 Кіно: Рычард Дрэфус і Сьюзэн Сэрондан у рамантычнай камэды "Мэханізм хахання".
0.35 "Глюзен": Жан Марэ, Марыя Казарас, Шарль Азанвур у драматычнай прыты Жана Както "Завяшчаньне Арфэя".

8 канал

17.30 Мультпрадаў.
17.40 Маст. фільм "Жыве такі хлопець".
18.55 "Залатая калекцыя".
19.00 Маст. фільм "Рыбка па імені Ванды".
20.45 "Вечарніца".
21.00 Программа "Майстэрства вылечавання".
21.15 Цім Робін у камэды "Птушына клетка".

Першы музычны канал

7.00 "Пад'емнік".
8.30, 17.00, 20.30, 23.00, 1.00 MegaMix.
12.00 "Azon".
14.00, 22.10 Навіны спорту.
14.10 "У.І.Ронія".
16.00 "Скул-прада".
18.30 Музыка.RU.
19.30 Peopole-mix.
22.00 "120/80". Інфармацыйна-забаўляльная программа.
22.20 "20-ка Першых".
0.45 "Заваўнікі кантынэнтаў".

АНТ

8.00 Тэлеканал "Добрай раніцы".
9.00 Навіны.

17.20 Тэлекрама.
17.30 Программа мультфільмау.
17.45 Прыводнікі фільм "Шторм".
19.10 "Аўтакурс".
19.15 Трылер "Жорсткая гульня".
20.45 "Вечарніца".
21.00 Тэлекрама.
21.15 Мэрыл Стріп у клясычнай мэядраме "Рэўнасьць".

Першы музычны канал

8.00 The best.
10.00 "У пасыцелі з Багданавай". Інтэр-Актыўнае шоу.
12.00 "Кастынг".
12.15 "Azon".
17.00 Музыка.RU.
19.30 Peopole-mix.
20.30, 0.00 MegaMix.
23.00 "Past Perfect". Музыка рэтра.

АНТ

9.00 "CTB-спорт".
9.10 "Рамонт".
9.25 "Сынеданье з Інай Афанаасьевай".
9.50 "Вядзьмак". Тэлесэрыял.
10.55 "Тайга". Тэлесэрыял.
12.00 "Дыяльніц з усім съветам": "Вялікая рака амазонак". Дак. фільм. 2-я частка.
12.30 "Радыёкракпа".
12.50 "Плянэта людзей".
13.05 Кіно: Вяляцин Гафт, Яўген Лазарэв, Барыс Хімічай у трэйлере "Футбаліст".
14.55 "5 хвілін да разводу". Ток-шоу.
15.25 "У нас усе дома". Сэрыял.
16.00 "Непераможны Спайдэрмэн". Мультсэрыял.
16.25 "Вуншпунш". Мультсэрыял.
16.55 "Ауптанарама".
17.20 Кіно: Ален Дэлэн у дэтэктыўным баўеўку "Слова паліціскага".
19.30 "Пакулі гарыць съвека".
20.00 "Тайга". Тэлесэрыял.
20.10 Дэжэнфэр лаў Х'ойт, Фрэдзі Прынс-мал у фільме "хажау "Усе яшчэ ведаю, што вы зрабілі мінульым летам".
23.10 "Навіны сусветнай шоў-індустрый".
23.40 "24 гадзіны". Тэлесэрыял.
0.30 "Шэрша ля ФАН".
1.15 Начны экран: Рутгер Хаўэр у трэйлере "Зьбіральник касьцей".

8 канал

15.00 Маст. фільм "Пікавая дама".
16.30 Дак.фільм "Дзікія вярблоды".

21.15 Гістарычна драма "Князь Дракула".

Першы музычны канал

8.00 The best.
10.00 "У пасыцелі з Багданавай". Інтэр-Актыўнае шоу.
12.00 "Заваўнікі кантынэнтаў".
12.15 "Azon".
16.30, 21.00 Музыка.RU.
18.00, 23.00 MegaMix.
22.00 "Past Perfect". Музыка рэтра.

АНТ

7.30 Сэрыял "Фліпэр".

8.10 Мультфільм.

8.20 Грай, гармонік любы!

8.55 Слова пастыра.

9.10 Здароўе.

10.00, 14.00 Навіны (з субтрыпамі).

10.10 "Smak".

10.30 "Падарожнікі натураліста".

11.00 Съмеханапарана.

11.40 "Сабачыя канікулы ў камэдыі "Троці Бэхтэвон".

13.25 Ералаш.

13.30 Дыснай-клуб: "Баз і яго каманда".

14.10 "Каб памяталі..." Соф'я Піліўская.

14.15 "Taimanskiy zabytch' peramot".

15.10 "У съвеце жывёл".

15.50 Mihail Uljanau у фільме "Добраахвотнік".

17.30 Aleg Gasmanna, Larisa Dolina, Mikolaj Basakau у юбілейным канцэрце Надзея Kadyshava "Залатыя пярсычкі".

18.55 "Хто хоча стаць мільянэрам?".

20.00 Час.

20.30 "Нашы навіны".

21.00 Тэлекрама.

21.30 "Zvezda".

22.00 "Kino".

22.30 "Kino".

23.00 "Kino".

23.30 "Kino".

24.00 "Kino".

24.30 "Kino".

25.00 "Kino".

25.30 "Kino".

26.00 "Kino".

26.30 "Kino".

27.00 "Kino".

27.30 "Kino".

28.00 "Kino".

28.30 "Kino".

29.00 "Kino".

29.30 "Kino".

30.00 "Kino".

30.30 "Kino".

31.00 "Kino".

31.30 "Kino".

32.00 "Kino".

32.30 "Kino".

33.00 "Kino".

33.30 "Kino".

34.00 "Kino".

34.30 "Kino".

35.00 "Kino".

35.30 "Kino".

36.00 "Kino".

36.30 "Kino".

37.00 "Kino".

37.30 "Kino".

38.00 "Kino".

38.30 "Kino".

39.00 "Kino".

39.30 "Kino".

40.00 "Kino".

40.30 "Kino".

41.00 "Kino".

41.30 "Kino".

42.00 "Kino".

42.30 "Kino".

43.00 "Kino".

43.30 "Kino".

44.00 "Kino".

44.30 "Kino".

45.00 "Kino".

45.30 "Kino".

46.00 "Kino".

46.30 "Kino".

47.00 "Kino".

47.30 "Kino".

48.00 "Kino".

48.30 "Kino".

49.00 "Kino".

49.30 "Kino".

Божае

хачоў галасаваць за Ганну Гранкевіч-Вальц, абвясціў яе "жыдоўкай і масонкай". Абранье ж празыдэнтам Аляксандра Квасьевскага торунскія фундамэнталісты палітычлі паказынікамі таго, што людзі "адвярнуліся ад Бога". Кіраўніцтва Касыцёлу спрабавала ўзімі стансюю пад апеку, але Рыдзык ігнараваў расэнныі біскупату. Няўдалымі былі й іншыя спробы ўтаймаваць "Радыё Марыя".

У міжнароднай палітыцы галоўнымі ворагамі "РМ" з'яўляюцца немцы, ад якіх "палякі цярпелі і цярпецьмучу заўжды" (прада, свае падазронныя камэрцыйныя гешэфты Рыдзык ладзіў якраз у Нямеччыне). "Радыё Марыя" змрочна паведамляе: немцы ўжо выкупілі траціну польскай зямлі, пачаўся пяты падзел. Рэчы Паспалітай, Польшча памірае, а неўзабаве яшчэ дзесяць мільёнаў выгнаных некалі немецкіх скupiцца астатнію паліту польскай крывей і потам ральлю. Невыпадкова нашчадкі крыжакоў перанеслы сваю стаўліцу ў Берлін. Неўзабаве ад эўрапейскай навалы славяне выратуюцца толькі ва Ўкраіне...

"Ёзаф" супраць "Марыі"

Уступленыне Польшчы ў Эў-

развяз — ці не галоўнае пытанье ў спрэчцы паміж касцельнымі гіерархамі і радыё. Кіраўнікі касыцёлу — за, а Рыдзык — супраць, бо, маўляў, уваход у ЭЗ раўназначны сстраце нацыянальнае тоеснасці, традыцыйных каталіцкіх каштоўнасцяў і зынічнину краю.

Газета "Gesgespolita" тлумачыць такія погляды "комплексам горшасці ў дачыненні да Эўропы", на якіх пакутуюць торунскія фундамэнталісты. Пацвярджае гэту тэорыю адсутнасць варожасці да Расеі: убогай Масковіі Рыдзыкавы адэпты не баяцца.

Прымас Ёзаф Глемп адтукуўся на антыэўрапейскія заявы Рыдзыка і паспрабаваў згуляць на місіянэрскіх настроях слухачоў "РМ": "Лёгка абвесыці" — пакінем іх, бо гэта паганцы. Але ж наша задача — ісці туды, дзе трэба сеяць дабро".

Стаміўшыся папярэджваць, Ё.Глемп адкрыта з'яўняваць "РМ" у "непадпрадаваныні і палітызациі", бо торунскія фундамэнталісты не падпрадкоўваюцца ні біскупу адпаведнай дыяцэзіі, ні правінцыялу рэдэмптарыстаў, ні біскупату. Палітызаций радыё Глемп лічыць зъдзекі з грамадзкіх аўтарытэтаў і пагарду да законаў, аба-

вязковых для ўсіх грамадзянаў. Айцец Рыдзык паводзіцца так, нібы над ім стаіць толькі Бог і Папа, кожуць біскупы. Гэтая непадкантрольная дзеянасць можа выклікаць з'яўленьне паралельных касцельных структураў, незалежных ад афіцыйнай біскупату. "Радзіны" "РМ" цяпер існуюць у абсалютнай большасці парафіяў, іх чальцы мала слухаюць кіраўнікі Касыцёлу, калі іхныя слова супярэчачаюць замкам з Торуню.

Рух польскіх фундамэнталістаў чымські нагадвае камуністычна-пэнсіянэрскую актыўнасць на абшарах былога СССР. Многія, як Аляксандар Лукашэнка, скарысталі яе ў сваіх мэтах, пакуль тая хвалія на склынула. Тое самае чакае і польскі рух пэнсіянэршу за съветскую катализмическую будучыню. Сталы век большыні фундамэнталістаў і адсутнасць сумні фінал. Але пакуль рыдзыкаўцы моцныя і могуць нарабіць клопату дзяржаве. Разумеючы гэта, прымас Ёзаф Глемп абвесыці вернікам: афіцыйнай радыёстанцыяй варшаўскай арцыдыяцэзіі з'яўляецца "Радыё Ёзаф", слухайце яго. Чарговы раз нагадаўшы, што выслоўі а.Рыдзыка не адлюстроўваюць пазыцыі Касыцёлу, прымас зазначыў: "На кожны мае права вяшчача слова Божае дзе хоча і як хоча".

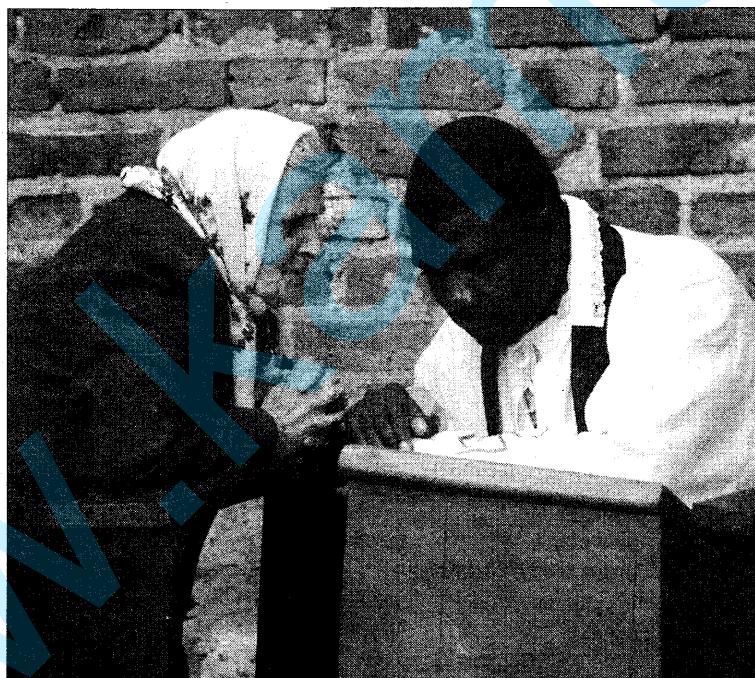
Сяргей Рак

Цярпімы Касыцёл

У Менскім Катэдральным касыцёле — шлюб. Ня вельмі маладая пара, гадоў па 35, пры іх — дружкі і бацькі. Парадку вянчаныя ня вedaюць, беларускай мовай, відаць, не гаварылі гадоў па дваццаць, а таму абраў ідзе церазь пень-каладу. Ксёндз Аляксандар Барыла цярпіла папраўляе і накіруўвае ход шлюбаваньня...

Хрэсціны ў тым самым касыцёле. Тры пары бацькоў і немаўляткі адноўкава няўчымна глядзяць на ксяндза. На лбох бацькоў з'яўляюцца буйныя кроплі поту: нікто ня помніць ані парадку хрэсцінаў, ані неабходных малітваў. Ксёндз ізноў строга, але цярпіла папраўляе зъянтэжаных...

Маладая жанчына скардзіцца, што ейны грамадзянскі муж ня хоча браць зь ёй касцельны шлюб. Жанчына, шчырая верніца, ня мае з-за гэтага магчымасці хадзіць на споведзі і камуніі. Яна страшна пакутуе, камплексуе, адчувае сябе адкінутай ад касыцёлу. Ксёндз прапануе ёй выйсце — яна вянчанца саманаў. У Беларусі з гэтым прасьцей", — лічыць маладая жонка.

жыцця. У Беларусі з гэтым прасьцей", — лічыць маладая жонка.

Беларускі Касыцёл, сапраўды, цярпілі і спагадлівы да недасканаласцяў тутэйшых вернікаў. "Больш за 70 гадоў савецкай падмуркі" — на улады на ўсходзе і 50 — на заходзе нанеслы пазыцыям хрысціянства вялікую шкоду. І хоць сатанінская палітыка не магла прыпыніць раззвіццё хрысціянства, яна ўнесла некаторыя кароктыўы ў тутэйшое касцельнае жыццё. Тутэйшая спэцыфіка вымагае ад нас больш гнуткай палітыкі", — кажа малады дыякан, які спадзяеца налета быць высьвеченам у ксяндзы. Ён з'яўляецца касыцёлу, якія верніца, калі верніца, што спалучненне мяккасці і гнуткасці касцельнае палітыкі

з асабістай ахвярнасцю многіх съвтароў — асаблівасць беларускага Касыцёлу.

У прыватных гутарках з ксяндзамі я пыталася, ці ня ёсьць гэта палітыка нейкім маральным рэліятывізмам, канфармізмам. Ці на стане Беларусь крайней разфармації Касыцёлу, гэткай, як ЗША, дзе пасля сёлетнія скандалу з масавай пэдафіліяй сярод съвтароў запатрабавалі магчымасці спавяданца праз Інтэрнэт on-line, съвтарства жанчын, прызнаныя гомасексуалізму нармальнай зъявай і скасаваньня цлібату.

Беларускія ксяндзы рашуча адпрэчваюць такія ідэі. Яны застаюцца кансерватыўнымі і цярпімі. Мне падаецца, не найгоршее спалучэнне.

Касыцёл стаіць на камянях, але не прыдушила імі людзей.

Святлана Курс

Кнігі поштай

Цена

НОВАЕ

АДАМОВІЧ Алець. **VIXI.** 502 с. Тры апошнія аповесіцы. **12600 р.**

Беларускі кнігазбор т.20: Ігнат ДАМЕЙКА. Мае падарожжы. 496 с., цвёрдая вокладка. У книгу увайшли ўспаміны вялікага сына беларускай зямлі, нацыянальнай героя Чылі, славутага вунчага Ігната Дамейкі (1802–1889). Гэта першае выданье ягоных твораў па-беларуску. **4800 р.**

СТАНКЕВІЧ Вічка. **Я магу жыць лепей.** Сэмінар самапаліяпшчыны складае відэакасць з практикай падручнік. Гэты сэмінар — як пачатак праграмы самапаліяпшчыны ўласнага жыцця кандыдатаў, духоўскай, фінансавай і інш. **13500 р.**

СВАБОДА БЕЗЬ ЦЯБЕ. 146 с. Зборнік утрымлівае тэксты, якія распавядаюць пра эўрапейскі досьвед эмаганьня супраць дыктатуры негвалтоўнымі сродкамі пэрформансу й хэлпінгу. Аўтары кнігі — удзельнікі польскага руху "Alternativu romaganczo", які ўзяў у Польшчы ў часе вайсковага становішча. Кнігk складае адмыслова для Беларусі. **2700 р.**

ARCHE-Пачатак 2001, №5 "Украінскі нумар". **3500 р.**

ARCHE-Пачатак 2002, №1. 184 с. **1500 р.**

ARCHE-Пачатак 2002, №2. 256 с. Тэма нумару — "Нашы дзеткі". **1900 р.**

Vostra Brafa 0: ГЛЁБУС Адам. Post Scriptum. 176 с. **3000 р.**

Vostra Brafa 1: БЫКАУ Васіль. Пахаджане. 192 с. Кніга прыпавесіця, напісаныя за час пісьменніка Філіпінскі і Нямеччыне. **3000 р.**

Vostra Brafa 4: БАРТОСІК Зыміцер. Чорны пісталет. Апавяданні з уласнага жыцця, які друкаваліся на працягу апошніх дзесяці гадоў у газэце "Наша Ніва" і гучалі на радыё "Свабода" ў перадачы "Вострая брама". **6000 р.**

Vostra Brafa 5: ГЛЁБУС Адам. Braslaўская стыгматыка. 192 с. Новая кніга Адама Глебуса, якую склалі апавяданыя апошніх гадоў. **3000 р.**

АДАМОВІЧ Славамір. Турэмны дзённік. Дакументы, дзённікі, вершы. 160 с., цвёрдая вокладка. **3800 р.**

АДАМЧЫК Вячаслав. Нязрушаны камень. 320 с., цвёрдая вокладка. Зборнік увабраў у сябе апавяданні 7 апошніх гадоў жыцця і бывалых складаных аўтарам літаральна за некалькі месяцаў. **3000 р.**

АСТРАВЕЦ Сяргей. Цэнзарскія нажніцы. 546 с. Гэта зўрапейскі паводле паліграфічнай якасці і "новабеларускі" па сцэнсці зборнік апошніх аўтараў і апавяданьняў. **4000 р.**

Беларуска-расійская інтэграцыя. Аналітычны артыкулы. 424 с. Рэдактура Валера Булгакава. У книзе аслятываюцца такія эсэ, як эканамічны і культурны палітыка Лукашэнкі, расейская вайсковая прысутнасць у Беларусі, структура расейскіх палітычных эліт, Беларусь на міжнародным рынку, з'яўленні 7 апошніх гадоў жыцця і Нямеччыны. **3000 р.**

Беларускі гістарычны агляд. Том 8. Сыштак 1-2 (14-15). 384 с. Часопіс. **3500 р.**

Беларускі кнігазбор т.15: Мікалай УЛАШЧЫК. Выбраное. 608 с., цвёрдая вокладка. Мікалай Улашчык (1906–1986) — адзін з самых яркіх дзеячоў беларускага нацыянальнага адраджэння 20-х і больш позніх гадоў мінулай стагоддзя. У аднatomікі увайшло найбольш важнае, найблізкіе папяўлінне з яго навуковай спадчынай, а таксама краязнучнай нарысы, мімурасы, лісты — матэрыялы, якія расказваюць пра цярністыя шляхи выдатнага беларускага гісторыка.

Беларускі кнігазбор т.16: Яўхім КАРСКІ. Беларусы. 640 с., цвёрдая вокладка. Ураджэнец Наваградчыны, адміністратар Імпераційнай навукі Яўхім Хедэравіч Карскі (1861–1931) ёсць сваё жыццё прысыцьвяці вынужнено ётчыннае гісторыі беларусаў. Вынікі шматгадовай працы вучонага з'яўляюцца яго фундамэнтальнай шматтомнае дасыследаваньне "Беларусь". Сэньлі мы знаёмімічыцца з першым і трэцім томамі "Беларусаў", адпавяданыя іх паслядоваўшымі гады.

Беларускі кнігазбор т.18: ЦЁТКА. Выбраныя творы. 336 с., цвёрдая вокладка. Гэта — самае поўнае выданье твораў выдатнай беларускай паэзіі.

Беларускі кнігазбор т.19: Наталья АРСЕНЬНЕВА. Выбраныя творы. 592 с., цвёрдая вокладка. У книгу увайшли ўсе самыя значныя творы выдатнай беларускай паэзіі XX стагоддзя з Натальяй Арсеньнавай (1903–1997), якая большую частку свайго веку пражывала на эміграцыі. Апрача лірычных вершоў у книзе з'яўляюцца пэзмы, лібрэта, пераклады пазы. М. Гусоўская "Песня пра зубра", успаміны, лісты, Гэта — самае поўнае выданье твораў пэзі.

Беларускі кнігазбор т.20: ЯнКА КУПАЛА. Выбраныя творы. 640 с., цвёрдая вокладка. У дваццаці том сэрыі увайшли найбольш значныя творы Янкі Купалы. **3900 р.**

Беларускі магітайнік. 784 с., цвёрдая вокладка. Укладзены Аляксандрам Надсанам, выдаўці "Бохкім шляхам" (Лёндан) і "Сафія" (Полацак).

Беларускія марш

1936 год. Менск. Рэпрэсіі супраць пісьменнікаў у самай сіле. НКВД разгортвае "справу Клімковіча" — тагачаснага старшыні СП і будучага аўтара гімну БССР. На допыты цягаюць Купалу, Коласа, Глебку. Тым самым часам ствараеца "Ліст беларускага народу вялікаму Сталіну"... 18 лістапада на Малой сцене Купалаўскага тэатру можна будзе адчуць атмасферу тых часоў. Купалаўцы інсцэнуюць пратакол допыту.

НОВЫ АЛЬБОМ ШАЛКЕВІЧА

Сыпявак жлобскае нацыі

20 лістапада ў Палацы культуры вэтранаў (Менск, вул. Купалы, 21) адбудзеца прэзэнтацыя альбому Віктара Шалкевіча "Добраі раніцы", выдадзенага "БМАgroup". Пачатак а 19-й. Пря новую плытку — нашаніўскі Слухач.

Нарэшце маем кампіляцыю з найлепшых запісаў Шалкевіча ажно за дзесяць гадоў, выдадзеную на CD. Ну і правільна: гэты фармат больш прэстыжны, чым якія касеты, дзе можна зверху Шалкевіча запісаць Саладуху, калі не спадабаецца песня кшталту "Таварыша Сапегі" ці "Шчуроў Эўропы". Тым более што народ ужо зачакаўся новых песень і альбомаў гэтага айчыннага Боба Дылану, які ён абяцае вось ужо колькі гадоў. Но часу на мае запісваша: усё канцэрты, выступы, усё больш за мяжой... Но тут, на раздзіме, рабіць іх ніхто не сыпяшаецца: Шалкевіч такі — скажа што ня тое, засыпавае нешта такое, на што ў рай-выканкаме адказныя за культуру людзі пачатак з дазволам не набяруцца. І пачнуща непрыемнасці, з якіх прыход падатковага інспектара — толькі першая ластаўка.

Людзі рагочуць, слухаючы Шалкевічавы песні. З чаго, здавалася б, там можна рагатаць? Што мы — "Жлобская нацыя", улюбёны стыль якой — "Смутны беларускі блуз"? Я неаднаразова быў съведком таго, як абураліся тутэйшыя, слухаючы "Жлобскую нацыю". Маўляў, гэта карыкатура злосная, мы зусім не такія, мы гордыя, свабодлівныя, мы, мы, мы... І я б абурыўся, калі б тое праспіяваву пра нас які Юры

Музыка Залатарова, текст НКВД

Трупа рыхтуе прэм'еру п'есы дакумэнту "У жніўні 36-га". На жаль, гледачы пабачаць не пастановачную дзею (спектакль), а толькі інсцэнаванье — чытанье на ролях, "у асобах".

Аўтарам п'есы на афішах ды ў праграмках пазначаны вядомы гісторык Віталь Скалаўан. Але сам ён ад гэтага съціпла адмаўляеца: "Я ня здольны так прыдумаць: праста ўзяў стэнаграму допыту, якая захавалася ў архівах, і падаў яе". Тыя дакумэнты В.Скалаўана выявіў у Нацыяналь-

ным архіве, рыхтуючы чарговы том Збору твораў Я.Купалы. "Да мяне ніхто з дасыльчыкаў той стэнаграмы не глядзеў", — съцівярджае гісторык. У п'есе будзе выкарыстаны, натуральна, яўесь дакумэнт, а толькі ягоныя фрагменты. Цалкам ён друкаваўся ў "Звяздзе" на пачатку чэрвеня. Для агучванья на сцэне матэрыялы НКВД-сцікага съледства пераклалі на беларускую. "Ну немагчыма, каб Купала гаварыў па-расейску — неяк гэта не натуральна", — кажа загадчыца

літаратурнай часткі тэатру Марыны Бартніцкай.

Таксама ў часе інсцэнаванья будуть выкарыстаныя часткі "Ліста беларускага народу...". Вершы прагучаны разам з музыкой Васіля Залатарова — адмыслова для іх напісанай у 1930-х араторыяй. Ноты і апісаныя араторы (5 хору, 4 аркестры) В.Скалаўана выявіў у Музей-архіве літаратуры і мастацтва.

Праўкі ў тэкст п'есы ўносіцца амаль кожны дзень — ходзяць чуткі, што "пад нож" пойдзе наставаючы з Клімковічам. Так што пакуль цяжка дакладна акрэсліць, што ж пабачаць гледачы. "Думаю, што будзе цікава, бо нам самім вельмі падабаецца тое, што

Для В.Скалаўана гэта ня першы прарыў у літаратурныя праекты. За плячыма ў гісторыка — сцэнары пяці дакументальнага-гістарычных фільмаў, прысьвежаных Я.Купалу, У.Ігнатоўску, З.Жылуновічу.

мы робім", — кажа М.Бартніцкая.

Мастацкі кіраўнік тэатру Валеры Раеўскі лічыць, што гэтае інсцэнаванье можна надоўга траліць на афішу Купалаўскага:

Адам Воршыч

РЕЦЕНЗІЯ

Парадокс банальнасці

"Беларусь",
фотаальбом, Дзяніс
Раманюк, 2002

Гэтую кнігу, што прадаецца на мяжы ў Duty Free за 13 зёра, выдаў з асабістаем ініцыятывы фотамастак Дзяніс Раманюк. Каб зрабіць альбом, не спатрэбілася ані вялікага выдаўца, ані інвестыцый. Гэта сёньня ня дзівіць, зважаючы на найноўшыя кампьютарныя тэхналёгіі. Дзівіць іншае: чаму такіх выданняў бракуе на беларускім

рынку, дзе дзеюць дзесяткі дзяржаваўных і прыватных выдаўцаў?

"Беларусь" Дзяніса Раманюка вылучаецца выдатнай якасцю паліграфіі. Рэч, якую ня сорына падарыць. Кніга, якую прыемна гартаць, ходзі на першы погляд — поўны банальнасці даведачны тэкст, шматкроць бачаныя здымкі... Але ў тым і парадокс, што няма чаго паставіць побач з гэтай новай кнігай.

Сядзіраўтар — 11 фотамастроў. Сядзіраў іх Анатоль Кляшчук, Георгі Ліхтаровіч, Віталь Бараноўскі, Міхась Раманюк — бацька ўкладальніка, выбітны беларускі этнограф, які

зайчасна пакінуў наш съвет. Дзесяткі каляровых фататвораў, зробленых у розны час (некаторым здымкам больш за паўтара дзесяцігодзінья гадоў, іншыя зусім "съвецкіе"). Укладальнік ня ставіў задачы цалкам ды ўсебакова паказаць краіну. Але, не зважаючы на съціллы фармат выдання, перад намі паўстае змістоўная карціна ўсяго самага адметнага, што ёсьць у Беларушчыне.

Руплівы й дакладны адбор найлепшых здымкаў найлепшых аўтараў краіны дэманструе нам яе з самага прывабнага, эрзацнага боку. З таго боку, з якога кожны хацеў бы бачыць свой кнігай.

Пераглядаючы сотні кніг у беларускіх кнігарнях, я не знайшоў нічога лепшага за гэты альбом для падарунка госьцю. Сувенір "Беларусь".

С.Х.

Дзеці мусяць быть жаданыя

Навукоўцы зь лісанскага Інстытуту прыкладнай псыхалёгіі правілі даследаваныні, якія дазваляюць съцвядкаць, што ў мужчыны, якія хоча зрабіцца бацькам, падышаеца ўзвесень тэстастэрону (мужчынскага гармону, што адказвае за выдзяленыне спэрматазоідаў) і, як вынік, павялічваеца імавернасць апладнення. Трохмесачныя даследаваныні, у якіх удзельнічалі дваццаць сем добраахвотнікаў, дазваляюць высунуць меркаваныне, што мужчынскі арганізм гэтак рэагуе на фэрамоны сваёй партнёркі, сінхранізуючы выпрацоўку тэстастэрону зь ейным авуляцыйным цыклам.

Чаму здараецца ЭКЗЭМА

Сымптомы экзэмы (хранічнага дэрматыту, водрыцы) агульнавядомыя: сухасць эпідэрмісу, съверб, пачырваненне, прыпухласць і лушчэнне скур. Навукоўцы з Нацыянальнага габройскага мэдыка-даследчага цэнтру ў Дэнверы вызначылі, што прычына экзэмы — недастатковае прадукаваныне натуральных антыбіётыкаў. Здаровыя людзі лёгка спраўляюцца з праявамі дэрматыту, бо ў адказ на запаленыне скур колькасць натуральных антыбіётыкаў у іх арганізме павялічваецца. У хворых на экзэм утвараецца адносінне скур да бактэрыяльных інфекцый.

На цыбульным полі ля Сланавіцаў пад Krakavam археолягі раскопалі гіганцкі нэкраполь, збудаваны шэсцьць тысяч гадоў таму. Цяжка даць веры, што пад палеткамі хавающа гіганцкія дагістарычныя "піраміды".

Зробленая археолягамі праца дазваляе ўяўіць, як могільнік выглядаў у 1-й палове IV тыс. да н.э. Сваім маштабамі ён уразіў бы на толькі тагачаснага, але і сёньняшняга глядзача. На вялізной пляцоўцы стаялі сем будынкаў, даўжыней ад 40 да 120 м і вышынёй на менш за 2—3 м кожны. Іхныя сіцены былі складзеныя са шчыльна падагнаных бярвёнаў. Дахі, відаць, таксама былі драўляныя. Толькі адно, найвялікшае збудаваныне было дадаткова прысыпане зямлём.

Польская "піраміды" зусім не былі падобныя да эгіпецкіх: усе будынкі формай нагадвалі выцягнутыя трапэцыі з уваходам з усходняга, шырэйшага боку. За колькі мэтраў ад уваходу зымічала каменная магільная камора, складзеная з вапняковых глыбай. У адной з магільняў яна была зробленая з цэльнай гранітнай брылы, прыцягнутай з Татраў (можна ўяўіць сабе, якая гата была праца: сродкам транспартаваныя брылы былі круглыя драўляныя калоды).

Магільня прастаялі гадоў сто, мо дзьвесіце. Потым дрэва струхлела і будынкі абрынуліся. Каб сланавіцкія збудаваныні быly ня з дрэва, яны і сёньня прыцягвалі б да сябе тысячи турыстаў.

Хто пахаваны ў Сланавіцах

Жыхары старожытнай Ан-

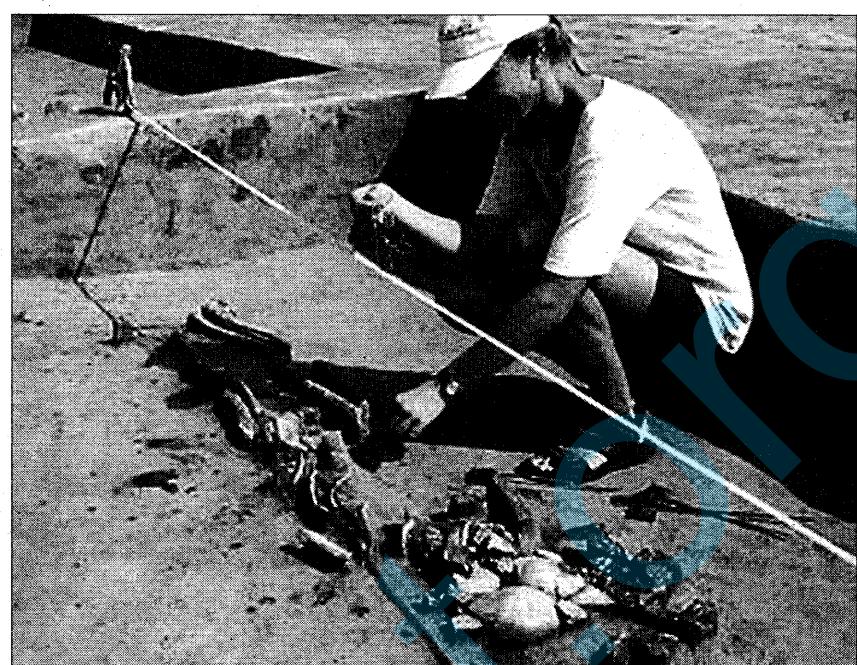
Старэйшыя за піраміды

гельшчыны ды Ірляндыі былі перакананыя, што іхныя мэгальты ўзводзілі волаты для сваіх валадароў. Валатоўкамі называюць курганы і беларускія легенды. Аднак людзі, парэшткі якіх былі знайдзены ў польскіх "пірамідах", мелі рост 160—165 см. У кожнай пірамідзе зазвычай знаходзілі адзін касцяк — найчасцей мужчыны 35—65 гадоў. Толькі ў адной "пірамідзе" былі знайдзеныя трох каменных каморы — для бацькі, маці і дзіцяці. Абок мужчыны археолягі, знайшлі мядзяны кінжал — рэч унікальную для тых часоў. На жаль, з прычыны высокай кіслотнасці глебы людзкія парэшткі захаваліся вельмі кепска.

Археолягі мяркуюць, што ў Сланавіцах пахаваная цэлая дынастыя тагачасных мясцовых валадароў. Магчыма, гэта найбуйнейшы такі могільнік у Польшчы, а моя і в ўсходнім Еўропе, своеасаблівая польская "Даліна фараонаў".

Дарога ў Вырай

Старожытныя могільнікі ў Сланавіцах — даніна культуры плоднасці, які панаўнікі некалі ў Еўропе сярод земляробаў ды жывёлагадоўцаў і выяўляўся ў веры, што ўсё адраджаецца пасля бачанія, вонкавае съмерці. Як сонца ўзыходзіць і заходзіць, як нараджаюцца, гінуць і зноў нараджаюцца расыліны, так і людзі: лічылася, пасля зямной

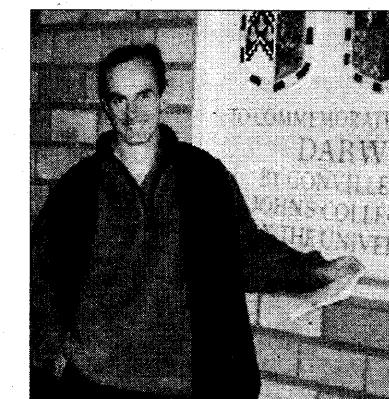
съмерці яны адраджаюцца для жыцця ў іншым съвеце. Вялікая магільня ў форме піраміды азначала дарогу, па якой наяджыкі мусілі перайсці ў съвет продкаў.

Новаадкрытыя могільнікі ў Польшчы — з той самай сэрыі мэгальтычных збудаваньняў, што і знаменіты Карнак на поўдні Брэтані, дзе знаходзіцца алея з трох тысячі каменных глыбай, што і Стоўнхендж у Англіі або эгіпецкія піраміды, але... на адну-дзве тысячи год старэйшыя.

Масавыя пахаваныні, якія археолягі Мікола Крывальцэвіч, ёсьць і ў Беларусі — на тэрыторыі Краснасельскага археалагічнага комплексу ў Ваўкавыскім раёне. Там быў знайдзены велі-

зарны могільнік — што праўда, не людзей, а парэшткаў забітай жывёлы (мяжа III—II тыс. да н.э.).

Самыя ж раннія чалавечыя пахаваныні на тэрыторыі Беларусі — адзіночныя. Ім "усяго" калія 4,5 тысячаў гадоў (датуюцца 2500—2300 г. да н.э.). Яны былі знайдзеныя на паўднёвым усходзе краіны (Гомельшчына, Рагачоўшчына) уздоўж Дняпра і Сажа. Яны "псыхалагічна" больш зразумелыя і блізкія нам, чым краснасельскія ці сланавіцкія: паводле словаў М.Крывальцэвіча, магілы тых часоў — знак шанаваньня ўжо не прыроды, а продкаў. "Дзядоў", іншымі словамі.

Прафэсар Дэвід МакКей.

калькі чарговых, найбольш імаверных.

Дзе шукаць "Дэшэр"

"Дэшэр" можна інсталіраваць на хатнія кампутары, а таксама на палмтопы. У Інтэрнэце програма даступная задарма. "Паколькі нашы даследаваныні фінансујуцца брытанскім грамадствам, я на бачу падставаў прадаваць гэту праограму", — кажа МакКей. Агульна доступныя і так званыя зыходныя коды, што дазваляе ўносіць у праограму свае змены. Тому яе можна дастасаваць да канкрэтных патрэбаў.

"Дэшэр" карэктна працуе з рознымі мовамі, прычым "асвяне" новай — адносна простае. Трэба падрыхтаваць адпаведны тэкст на гэтым мове, каб праограма могла падлічыць частату ўжывання літараў, складоў і словаў. Наколькі вядома, ніхто яшчэ не стварыў такай статыстыкі для беларускай мовы. Тому нашыя энтузіясты маглі б заніцца гэтым, пагатоў што аўтары праограмы ўсяляк захваляюць падобную падтрымку свайго праекту.

Больш дэталёвую інфармацыю можна знайсці па адрасе: <http://www.inference.phy.cam.ac.uk/dasher>.

Небяспечны ПЫЛОК

Дзеци, маці якіх у апошнія тры месяцы ціжарнасці мелі контакт з раздражнільным пылком расыліні, часцей хвараюць на астму, цівердзяць швэдзкія вучоныя, якія назіралі за першымі гадамі жыцця 111 тыс. дзяцей, народжаных у 1988—95 г.

"Згушчэнне пылку побач з будучай маці ў апошнія тыдні ціжарнасці мае моцны ўплыў на тое, ці будзе дзіця, што мае прыйсці на съвет, астматыкам, — гаворыць эпідэміялог Бэртыл Форсберг. — Меншае значэнне мае месяц нараджэння. Мы дапускаем, што астма ў дзіцяці таксама можа быць звязаная, напрыклад, з працягласцю ціжарнасці і сутыкненнем з іншымі (апрача пылку) алергенамі, прычым як ва ўлоні маці, так і пасля нараджэння".

Як зазначыў у камэнтары "НН" галоўны алерголяг Міністэрства аховы здароўя Беларусі Мікалай Скеп'ян, у нашай краіне сёньня налічваецца 47000 хворых на бранхіяльную астму. Паводле слоў мэдыка, імавернасць зъяўлення ў дзіцяці прыроджанай астмы ўзрасте, калі бацькі схільныя да алергіі. Пры гэтым, калі да алергіі мае схільнасць толькі адзін з бацькоў, імавернасць зъяўлення астмы ў дзіцяці складае 30%, калі ж дзвое — 70%.

Паводле "Gazety Wyborczej", "New England Journal of Medicine". Падрыхтаваў Болесь Палюка

Доктар Дэвід Уард — аўтар кампутарнай праограмы "Дэшэр".

Арцём АРАШОНАК

* * *

Няўжо тэта павук
Ноччу сваё павуцінне
Расой упрыгожыў?

* * *

У старым чоуне
Зъязюць срэбранай лускай
Плясткі чаромхі.

* * *

Сумная песня жаўрука
Ў жніўні вяртаецца...
Павуціннем.

Алесь БАКАЧ**Ваўкалакі**

Я думаў вершай змрочных
не пісаць,
ды весяліцца зноў не выпадае:
схіліся преч – імчыць пад рускі
мат
ліхая зграя.

Гараць драпежна вочы цыгарэт.
Дзяўчыны віск. Віно ў крыві шалее.
На бліклы Месяц і на людзкі
свет
скуголіць плэр.

Законы зграі – злuchка і грызня.
Съялым інстынктам скутыя
наглуха
айчына, вера, мова, дабрыня
і съетач духу.

А заўтра ў школе ім дадуць урок
сусветнае мастацкае культуры...
Які вядзьмар сурочый насынок
і даў культ уркаў?

Насу Алеську – дрэмле на руках.
Барвоны заход выткаў лесу знакі...
Няўжо і ёй, і Беларусі – шлях
у ваўкалакі!?

Сяргей В.**Яднаньне**

У кожнага свой шлях, свая дарога,
У кожнага сваё жыцьцё, свой лес
І кожны ад жыцьця свайго парога

Віслава ШЫМБОРСКА**Лужына**

Зъ дзеяніства я добра помнію
той страх.
Я абліала лужыны,
асабліва съвежыя, паслья
дажджу.
Адна зь іх жа магла быць
дна,
хочь выглядала, як іншыя.

Ступлю і раптам правялося
ўся,
пачну ўзъяляць уніз,
яшчэ глыбей уніз,
у кірунку адбітых хмар,
а можа, і далей.

Потым лужына высахнє,
зачыніцца нада мнай,
а я назаўсёды злойленая —
дзе —
зъ неданесеным на паверхню
крыкам.

Толькі пазнай прыйшло
разуменне:
ні ўсе дрэнныя прыгоды
зъмяшчаюцца ў законах
съвету
і, нават калі б хацелі,
ня могуць здарыцца.

Усё
Усё — *wszystko* —
слова нахабнае і пыхліва
надзьмутае.
Яко павінна пісацца
ў двухосці.
Робіць выгляд, што нічога
не абліанае,
што злучае, абдымае,
утрымлівае і мае.
А тым часам яно
толькі шматок завірухі.

Пераклад з польскай мовы
Анатоля Вярдзінскага

Ідзе і стогне ад гаротных сълёз.

І кожнаму сваё: свае пакуты,
Свой крыж, што трэба несыці
на плачах.
У кожнага свой вораг хіжы, люты,
Сябры, што паміраюць на вачах.

У кожнага свой шлях, свая дарога,
У кожнага сваё жыцьцё, свой лес.
Ды трэба так, каб гонар за Радзіму
Ты праз усё жыцьцё сваё пранёс.

І гэты гонар, гонар за краіну,
Павінен жыць заўжды ў тваіх
вачах,
Ідзі і праслаўляй сваю Айчыну.
Няхай нас гэты аб'яднае шлях!

Андрэй ВАЛОШКА

* * *

Млынары, згубішы працу, —
Сейбітамі стануць.
Зерне пырсыне з далоней у глебу,
Праразыце і ў час свой дасьцы
колас.

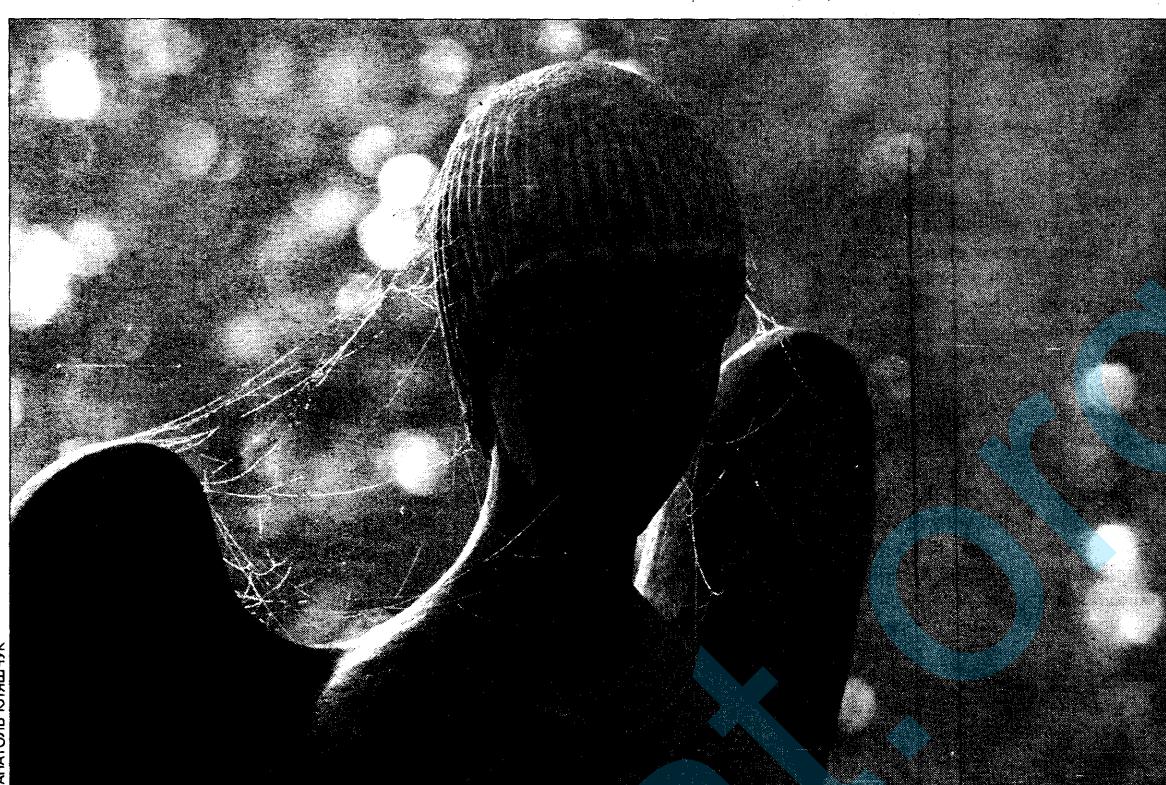
Выйдуць жніўнем людзі жаць жыту,
Ураджай у такі павяzuць.
І спатрэбяцца зноў млынары,
Іх ня здарыцца доўга чакаць.
Прыйдуць, млын размыты адновяць.
Зноў мука пацячэ белай стужкай.

* * *

Я дзіўлюся:
адкуль бярэцца каханье?
Бо яшчэ ўчора
пра яго я ня ведаў,
а сёньня, ад самага рання,
яно прыйшло. Я якраз сънедаў.

Я шукаю,
адкуль бяруцца пачуцьці.
Можа, іх
прыносіць завея?
Настаўніца глядзіць
у акно чамусьці
і пытаецца, дзе Асьвея.

Мне не казалі,
адкуль бяруцца вочы.

АНАТОЛЬ КЛЯШЧУК

* * *

Можа, іх таксама
прыносіць бусел?
Няхай і так,
а гэтай ноччу
мы зноў вяртацца
у неба мусім.

Наста КУДАСАВА

* * *

Я побач з табою заўжды:
Калі над краінаю дым,
Калі не хапае вады
І перасыхаюць крыніцы.

Ты разам са мною жывеш,
Калі мітынгуеш, ці п'еш,
Ці ў мой апускаешся верш,
Ці ў роспачы падаеш ніцма.

Я буду з табой на вякі:
Калі пазасохнуць вянкі,
Пакінучь Радзіму шпакі,
Згараць нашай славы паперы...

І ты, знаю, будзеш са мной,
Як вечер над сініяй ракой,
Як над інсургентам канвой.
Ты будзеш са мною, я веру...

Глеб ЛАБАДЗЕНКА

* * *

Анёле! Што ж ня спусцішся зъ
нібэсай,
Каб я душой ня пнуўся ў жабракі?
Гадоў праз то прасіць тваёй рукі —
На скрыжаванні паралельных
лесаў.

Душой дзіця, хоць вонраткай
дарослы —
Ну што тут зробіш, калі я такі!
Навошта цягнеш да сваёй ракі,
Як цягнучь ланцугі свае матросы?

Ня суджана мне ўночы засынаць,
Патроху раставаць у шчырай
цемры.
Бог кілі, калі вучыў мяне кахаць...

‘Ня стала сэрца часткаю систэмы.
З табой мы п'есу мусім пачынаць —
І разам скінуць нас з жыцьцёвай
сцэны.

Віялета ПАЧКОЎСКАЯ

* * *

...На чацверты дзень
ствары Бог на небе
съвяцілі...
Укрываю лямпачку.

* * *
Мы жывём,
пакуль гарыць наша зорка.
Цікава: а для каго зъяве
Месяц?

* * *
Сланечнік
utaropousya na dzemuhauycy:

Міхась ЮЖЫК

* * *

Бытавала думка нежывая
Між людзей і птушак нежывых.
Ёй было прывольна ў гэтым краі,
Мы лавілі кожны яе ўзды.

Але раптам надыход жывога
Подыху адчула грамада.
Паляцелі мшыстыя аковы,
Зацурчэла съвежая вада.

Мы жывое хвацка прывячалі:
Плюндрвалі, заганялі ў грязь.
Раз прывыклі жыць у мёртвым
краі,

Хай жывое не трывожыць нас.

Паўтарэнье даўніны жахлівай:
Соль зямлі крыжуецца заўжды...
Нагінае голаў сіратліва
Чорны дуб ля мёртвае вады.

Кацярына ШВЕД
Беларусы!

Не патрэбна багацьце, ні гроши,
ні славы...

Як такое з Радзімай зрабіць
мы магі?

Беларусы! Нашчадкі съвятога
Ўсяслава!

Ці вы чуеце стогны бацькоўскай
землі?

Ці ты чуеш, як плача гаротніца-
мова?

Яе топчуць нагамі манкуты свае!
Беларускае матына роднае слова
Ім у горле сухім камяком застрае.
Дык паўстань, беларус, зъ
небыцца, як з магілі!

Прытуліся да роднай бацькоўскай
землі!

Яна дасьць табе моцы, жыцьцёвэ
сілы,
Каб шчасльвіа і вольна нашчадкі
жылі!

Юлія ОКУНЕВА

* * *

Але Ходан і ўсім, хто ішоў
да мяне з дабром

Мілья твары, далёкія, блізкія...
Колькі было іх у жыцьці!

Сыцілія, шчырыя і прамяністыя,
Хто вам казаў, што рабіць, куды
ішыці?

Несілі ў съвет дабрыню і спагаду,
Веру, Надзею, Любов.

У спрэчках са злом не хаваліся
ззаду.

Трэба было – паднімаліся зноў.
Кружацца думкі бурштынавай
нізкаю.

Съветлія цені плавуць па съянне.
Мілья твары, далёкія, блізкія,
быццам у німбах стаяць ля мяне.

Аляксандар ЯРАШУК
Дурманіць бэз

Прырода неяк выпадкова
Прыбрала хмары ўсе зъ нібес.
У народзе загулялі слова:

“Прыышла вясна”.

Дурманіць бэз.

Як зелянінай зарастае
Ўзімку зроблены надрэз,
Так сэрца, кроў адпачываюць
Паслья пакут.

Дурманіць бэз.

Ураныні птушак шчабятанье,
Шуміць гальлем вясновы лес...
Пле паветра аб каханьні.
Няўжо яно?

Дурманіць бэз...

пакаленне
NEXT

Тэда Лі

Восеньская дэпрэсія

Холад струменем зацякаў у пакой праз шчыліны акон. Яна ляжала адна пасярод скамячанай пасыцелі зь нязъменным болем, адбітым у вачах і на далонах, на пазногах, пальцах, съёгнах і прасыцінах. Яна дазваляла сабе восеньскую дэпрэсію, калі па вуліцы пераставалі шпацыраваць у майках, панамах і сандалях... Дэпрэсію яна прымала ў выглядзе смутку, у выглядзе бязъдзеянасці і прагорклага пау хутуню, адчайных думак і сымбаліяў, на-кроxъленых пальцам на запацелым шкле...

Яна не выходзіла са сваёй кватэры, забывалася прачыннца, гатаваць съяданак, мыць валасы, і пыл адноўлкава шэрым пластом асядаў на паліцы — падваконыні — падлогу — раскіданыя па пакоі і здрэнцвелья ў недарочных позах рэчы і яе саму, цеплую, свежую і няшчасную.

Яе ня клікалі Сарай. Аднак яна была Сарай. Яна любіла зъмешваць акварэльныя фарбы, мяняць ваду сваёй слоікай *goldfish*, съпявашаць уласныя песні пад гітару, уяўляць сябе кучараўвай, уяўляць сябе зъялёнімі вачымі, уяўляць шарую гадзіну, якая паступова саслізгае ў ноч, уяўляць дождж, танчиць, усклаўшы галаву некаму на плячу. Усё, чаго яна не любіла, — гэта Буні і аранжыківы сок. Часам яна была алтымісткай. Але гэта было съмешна. Гэта было чужое.

Яна чакала восені з прагнасцю, нібы загадзя рыхтуючыся да ўсёзінчальнай восеньской дэпрэсіі. Яна залазіла пад тоўстыя коўдыры, каб ня чуць грукату фаерверкаў, яна плакала. Вялікія блякі ейных прыгожых шэра-сініх вачэй зацикалі, ператвараліся ў ружовую мокрую масу, дзе патаналі зрэнкі... З на-дыходам дэпрэсіі яна часта назірала сябе ў лютэркавых паверхнях пакрытых лакам шафай і асьветленых зъ сярэдзіны аконных шыбаў, выключанага кампьютарнага манітора і халоднага слоіка з халоднасардичнай істотай. Насыцены гадзіннік паказваў дакладны час у японскай сталіцы. Сара была Сарай, і яшчэ ясьней, чым гэта, яна бачыла бледныя свае шчокі, схуд-

нелую паставу і звалінья валасы — сваю дэпрэсію. Усё навокал можна было аб'яднаць пад не-калькімі пунктамі ейнага ненапісанага трактату пра восень і пакуту.

Пазамінулай восені ўсё было інакш. Дэйнае менскае паветра пахла малаком, было стомленым і мяккім... Тады яна ўпершыню пакахала. Упершыню так калюча і бессаромна. Той восені яна была яшчэ зусім малай, дзяўчыном, дзіцяткам. Восень, за якую яна пасталела, за якую ўпершыню адчула сябе жаданай.

Гэта ўжо так далёка, амаль нерэальна. Калі ты малады, два гады твойго жыцця могуць раздзяляць усе стады тваіх "я". Распластайшыся на ложку, дзе ў ту восень марыла дзяўчынка з доўгімі косамі, маладая жанчына са зъбітымі валасамі перажывала сваю дэпрэсію. Дні капалі на нэвры, як кроплі зь незакручанага крана на дно бліскучай місы.

Тая, што была Сарай, пасыпела зразумець: ніхто толкам ня ведае, што насамрэч слушна і як трэба рабіць правільна. Кожны ў сілах сам скласыць състыму ўласнага ўспрымання, толькі большасць намагаецца не абцяжарваць сябе лішнім магчымасцю выбіраць.

Пераважная большасць ня любіць валодаць правам выбару. Выбіраць любіць выбраныя.

Яна зразумела, што сама хоча дзеля сябе гэтага ложка, гэтых пакутаў і гэтай дэпрэсіі, бо яны ёй блізкія. Падобнае прыгыгае падобнае. Касымчыны закон.

Няхай гэта дэпрэсія. Смутак. Боль. Самагубства. Яна адчувала сябе герайній раману Каэлье, і гэта дазваляла ёй паводзіць сябе яшчэ больш безадказна. Можна піць пігулкі, пісаць перадсъяротныя гістэрычныя пасланні, а лепш за ўсё зацягнуць сваё цела на халодную кухню, запаліць газ і заварыць сунічнай гарбаты...

За съялтом бэззывых съвечак мінае боль, за кубкам духмянай вадкасці мінае дэпрэсія. Кожны мае права на выбар. Перачакаць сэзон вятроў на тонкіх прысцінах ці сустрэць сэзон зіліваў без парасонам. Ці з парасонам.

АНАТОЛЬ КІЧАШУК

ПОКАЗКІ ад дзядзькі Рыгора

Малая пытаемца ў маці:

— Які ён, цягнік?

Маці адказае:

— Даучышка, як наша хата, Хадорына хата, Праксэдзіна хата вароўкай счэплены, і трактар цягніць. А там людзі сядзяць.

У адзінім вушацкім шапіку жанчына купляе канверт. Зірнушы на наклееную марку, ражуча пярэчыць:

— Што гэтага лысага даяць, у міне свой лысы.

— Гэта ж такі вядомы!

— Усё роўна лысы. Свой надакучыў.

Памерла ў чалавека жонка. Пагараўаў-патужаў дый ізноў ажаніўся. Новую жонку просіць:

— Вары мне штораньня малочны суп, як варыла нябожчыца. Дужа мне да смаку ён.

Зварыла новая жонка суп. Есьць, але кажа, што не такі, як у першай. Яна і солі дабаўляла, і цукру. Усё роўна не такі.

Неўзабаве знайшлося ў іх ма-лое. Гаспадыня ставіць варыць суп, а тут дзіця заку́гікала. Пакуль яна яго суцішала, варыла прыгарэла. Муж узяў сам зь печы, есьць і шчасльіва крычыць:

— Цяпер такі, як у маёй першай!..

Адна баба не трапляла зь зяцем. Сварыліся ёй не мірліўся. Звадзіліся яй на ладзіліся. І пайшла цечіча да шаптуна, да ведзьмары. Той даў бабе вады замоўленай і наказаў:

— Як пачнечь яго забіраць, на-бяры ў рот вады і трымай, па-куль не ацихніць. І роб так шэсць разоў. А калі ненарока праглынеш ваду, скоранька бяжы й набірай новай у рот. І памагло...

— ...У нас тут адну электрыч-кай завуць: які ток, скрэз праходзіць. Дзе хаўтуры, дзе імяніны, дзе корм які, дык там і пад'есці і ѹшчэ дамоў прывязець.

Дзед Стакхван сядзіць на прызыбе, дрэмле. А тут певень упрыліў за курыцай. Дзед сыпнуў жменьку зярніт. Певень на-кінуўся на пачастунак. І на ку-рыцу забыўся.

Дзед глядзіць, як агняхвосты кавалер прагна дзяўбё зярніты, пакаленку зімы. А пакуль — пачакай.

ды ўголос думае:

— Ня дай Бог, каб я да таго да-жыў...

Скупы адважкі прадаваць бульбу. І пачаў кожную бульбіну разразаць напалову, каб болей было.

У аднаго вушацкага было шмат дачок. І вечарам, перад сном, рабіў ён своеасабліве перакліканне, перш чым заперці дзвірэны на сасоў.

— Гапка ёсь, Ганулька ёсь, Тэкля ёсь? Засоў-тай!

Было, што Пятратус Броўка, наведаўшы землякоў У Пуцілка-вічах, пачаў пытаемца пра сваіх аднагодкаў, хто зь іх хто, хто чым займаецца. Яму й адказаў-сяць, што Аўлас кароў пасець, Хвядос на фэрме рабіць, я Якута — настаўнікам. Броўку здзівіла:

— Як гэта Якута настаўнікам стаў, ён жа скончыў адну клясу з калідорам?

— Дык ён на конезаводзе на-стаўнікам, — кажуць землякі цалкам сур'ёзна.

Афрыканскія госьці ў вушацкім музэі, які завечца музэем народнай славы. Дырэктар Мікола Кірпіч (прозвішча такое не ад расейскай цэглы, а таму што зачынальнікі роду былі кірпатаў) тлумачыць, дзе звесткі, распавядает. Дайшла чарга й да славутых землякоў. Госьці стомлена-сумнівы. Ды калі прагучэла "Васіль Быкаў", ажыўліўся, бо імя гэтае чулі ў сябе дома.

Потым Мікола, сын Міколаў, казаў:

— Даляр — і ў Афрыцы да-ляр, а Васіль Быкаў — ва ўсім свеце Васіль Быкаў.

Кіроўца пытаемца ў бацюшкі, ці ёсьць рай і пекла. Бацюшка адказае:

— Рай ёсьць, а пекла няма. Бо ўсю смалу на дарогу вылілі, а ўсіх чарцей на скрыжаваннях паставілі.

Дужа любілі гэту прыпавес-цьцу вушацкія кіроўцы.

Маці загадала пячы бліны. Паслава ваду ў печ, а дачку паслала прасці скавараду, скава-роднічак, мучыцу, сольку ды чым бліны памазаць — маселка,

а вада вольная: у нас свая ёсь.

І напякla бліноў, смачнейшых, чым у паноў.

Сабраўся бацька з сынамі да-лекі лужок касіць. Ідуць, ідуць, а перад імі канаўка. Бацька скок — і пераскочыў.

Сын захоплена заўважае:

— Ты глядзі, наш бацька яшчэ лёгкі, як сабака!

Другі папраўляе:

— Ці ж можна на бацьку ка-заць сабака. Пераскочыў — ну й хрэн зь ім...

Як шчупак у лусці, у юбілей-ных мэдаліх і значках хадзіў па мястечку вэтэрн. Школьнікам распавядаяў пра вайну, пра подзвігі свае.

Мама пра яго казала:

— Гэтак ён ваяваў: акопырылі, а ён бабам у лапаты ручкі ўстаўляў.

Галоўнае — выжыць, а ўспомніць можна ўсё, што было й чаго не было...

Павёз мужык у сваты хлопца, у якога ня ўсе клёпкі ў галаве былі. Па дарозе паўтараў:

— Ты ж, не пажваўши, не га-вары.

Прыехаў, селі за стол. П'юць, ядуць. Маладзён жваў, жваў кумпячыну дый уступіў у размо-ву:

— Дзядзька, ці помніш, як мы съвіньню смалі, а похва лопну-ла?

Дажваўся.

З глыбінай Радзівілі падарожны прыпыніўся ў вушацкага селяніна.

Вушацкі пытаемца:

— Можа, ты калатушкі паспы-таеш?

Расеец:

— Не хочу!

Старшыні калгасу далі слова ў рабікамаўскім застолы. Чарго-вае чырвоное съвята. Той і пачынае па завучаным:

— Няхай живе Карл Маркс, Фрыдрых Энгельс, Уладзімер Ільліч, таварыш Сталін...

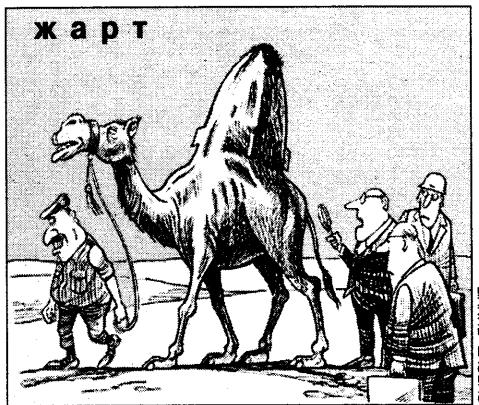
Пералічвае, пералічвае ўсіх, каго належыць славіць, а думе свае. І пад канец тосту вырвали-ся:

— І наагул, няхай живеца хто з кім хочаць!

Працяг, на старонцы 16.

Зьміцер Шызы Варта пачакаць

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАННІ

Вялікая падзіка ўсім, хто ахвяраваў на крыхы ў Курапатах. Сябры Кансэрватына-Хрысціянскай Партыі — БНФ **Вальжыну Шутаву** віншую з народнім! Будзе вялічэнькай, задаровен'кай Галобнае — не пахаваць сваёй маладосцю ў марніцаў побытавых спраў. Андрус **Шчыра вішум** Зымітра і Натальлю Букавых з нараджэннем дачкі! Сябры **Шчырыя вітанні** файнаму менскаму хлопцу Дзянісу Бурку! Жадаю ўсяго найлепшага! Аленка

ідзі

Шаноўныя гамельчукі, патэлефонайце на нумар 77-71-00 і папытайце, які халеры радыё «Экспрэс» круціц песьню пра Пуціна. Сарж

Сыцілым патрэбна дапамога. Разгледзіце іх ніштучную прыгажосьць, зазірунушы ў сэрца... Там жыве анёл. Я бачыла. Аляксандра дачка

Жаночым магіл нямя ў полі. Лепей загінць стоячы, чым жыць на каленях. Альмер

Не размаяльчы па-свойму, беларусы твораць над сабой самагубства. Яўлон П.

Толькі дурнота беларуская можа не размаяльчы па-беларуску. Таму к толькі дурноце не зразумела, што калі зынкае мова, то зынкае і нація. Яўлон П.

Хто па-беларуску размаяльчы, той Беларусь адраджае, а не — той выраджае. Дакім лепш быць — адраджэнцам ці выраджэнцам (вырадкам)? Яўлон П.

Асуджэнны захону закладніку ў Маскве чачэнскім незалежнікам на тле трыймання закладнікамі ў закладніках цзял распублікі ё скрайнім цынізмам! Сумленне Нацы

Біблія. Нязрушаны камень. Для мнене? Станіслаў

Не на іншамары, а ў беларускім легавіку будзе вэздзіць на працу сяродні беларускі рабочы в умовах іных стандарту і ўзрослага ўзроўню жыцьця! Беларус

Дзіва ў Беларус: дэве пыні цякуюць у адным речышчы, пад адной зоркай, але ў супрацьлеглых напрамках. Мікіта з Імперіі Ваброй

Акторман БДТ: Парфёновіч, болей прымітыўні, і грандъёны поспех Кашпур-Траццякоў Вам забясьпечаны! Мікіта з Імперіі Ваброй

КАНТАКТЫ

12 лістапада летасць зачынілі «Пагоню». Пагонеўцы П. Мажайка і Маркевіч адбываюць трэці месец пакарання. Падтрымаем іх! Даشهце ім на «хімію» паштоўкі з самымі простымі словамі падтрымкі. Гаўту Мажайку: мікрар-н №3, д.3, пакой 208, 247210, Жлобін. Гаўту Маркевічу: вул. Мясельская вул., №1, мікрар-н №3, пакой 208, 247210, Жлобін. Гаўту Маркевічу: вул. Сумчанкі, 38, пакой 434, 213760, Асіповічы. Магілёўская вул. «**За Незалежнасць**». Беларускі народ — гаспадар сваёй краіны». 17 лістапада (нядзеля), пл. Я. Коласа, 12.00. Калі та за Беларусь — прыходзь! БЛСАУ

«А над усім майце любоў, якай ёсьць сукунасць дасканаласці!». Каласінам 3:14. Кохнана нядзялю ў 18 гадзіне беларускамунае боегаслаўненне ў царкве «Ласка Божая». Менск, вул. Гурскай, 48

З дэзены й дарослымі на варштату «Батлейка» научымось рабіц ялыкі, гуляці шплектакі, складаці трэйлераў, разумець сэмантыкі традыцыйных сцятаў... Т.: 247-13-40. Запрасце пана Скіртай

Батлейны шплектакі ў грані на дудах і лягах у Вашых дамох і сядзібах, на вясіх імпрэзах дакыць. Т.: 247-13-40. Запрасце пана Скіртай

Nabor lacinkaj а каріеўкай. Karehavañnie vadle syntezy purystycznych koncepcja. T.: 247-13-40. Zaprasicie pana Skirhaiju

У продажы — **«дзіцячы» нумар «ARCHE»**

Іго аснову ўтвараюць успаміны пра сваё маленства розных вядомых у Беларусі людзей, а таксама дзіцячыя аповеды беларускіх пісменнікаў розных генэрэцый. У рубрыцы «Кніга» публікуецца баґата аздоблены ілюстрацыямі пераклад «Алесінных прыгодаў у дзвіноснай краіне» **Люіса Керала** (упершыню па-беларуску). Друкуюцца вершы **Аляксея**

Знаткевіча і Юрасы Пацопы, крытыка **Данілы Жукоўскага**, гуманістыка **Франка Сысіна**.

«ARCHE»-Нашы дзеткі» прыкметна патаўсціцеў у парадунаныні з папярэднім нумарам і мае 256 старонак. Якосьць друку таксама палепшала.

ПОКАЗКІ
ад дзядзькі Рыгора

Працяг са старонкі 15.

Местачковы далакоп, бывала, казаў ці з дакорам, ці з крыўдуло:

— Усе паміраюць, а хаваць некага.

Падсынекны чалавек

Адразу пасцяль вайны адзінокая маладзіца мяла местачковы пляц. Ралтам мята-ла наткнулася на нешта жывое. Гэта пе-раможца на ўсю моц «узяў» за перамогу, памянуў сяброў дыў рухнуў на дол. За ноч занесла сънегам, як мяձьведзя таго ў берлагу.

Маладзіца раскатурхала мужыка, пры-вяла ў сваё цеснае жытло, адагрэла чым магла. А сама сабе ўсё прыгаворвала:

— Цяпнер мужыкі не валаюцца...

Пра сънежнага чалавека тады ня чулі. А падсынекны маладзіцы даставаўся, не з Гімалаяў прыйшоў.

П'юць бацька з сынам. Выпілі, што

было, здалося, што мала. Бацька й пасылае сына па бутэльку. Сын пытаецца:

— А гроши?

— За гроши ѹ дурань прынясець, а ты вось так здабудзь бутэльку, — адказвае павучальна бацька.

Сын пайшоў і прыносіць пустую бутэльку.

— А як з пустой выпіць? — пытаецца бацька.

— З поўнай і дурань вып'ець, а ты з пустой выпі, — адказвае сын.

Цыган прадаваў каня. Адпаведна хваліў. Калі пакупец запытаўся, а ці ёсьць у каня якія заганы, цыган адказаў:

— Усім конь добры, толькі вянка няносіць і на дрэва ня лезіць...

Ну ѹ купіў аратай сабе памашніка.

Прывёў дамоў. А конь не дaeцца на-дзеце хамут. Пад'ехаў да рэчкі, а хвалёны цягун на мост ні ѹ дугу ня йдзе.

Рыгор Барадулін

Сабачыя гісторыі

У аднаго сабакі праз двор праклалі газавую трубу. Граждан ня мог спаць, бо яму здавалася, што тая труба залатая.

У аднаго сабакі была газавая труба. А ў Граждана быў газ і тамбоўскі ваўкі.

Аднаму сабаку адключылі газ. І ён зразумеў, што за газ трэба плаціць. А Граждан, калі яму не далі газу, пакрыў-дзяўся, бо ён служыў у Савецкай Арміі не для таго, каб у дэмбелі бяццэльна пра-водзіць маладыя гады.

Адзін сабака граў на плянэрскай трубе, каб разбудзіць дзяцей. А Граждан іграў на газавай трубе, каб яшчэ раз раз-будзіць Герцэні.

Адзін сабака захварэў. Патэлефанаваў у хуткую дапамогу. Слухаўку падніміў Граждан і сказаў: «Заплаті за газ і сыпі спакойна!»

В.А.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Алесю К. з Менску. Сабачыя гісторыі ў Вас атрымаліся прыватныя. Багата хто з чы-тачоў ня зразумеў, пра што гаворка.

Рому П. з mail.ru. Пытаныне пра кабарэ перашлем аўтару.

Жаніна Н. з Менску. Ахвяруйце тады гэ-тыя гроши, готуя кватэру на беларускі рух.

Дарылі Л. з Залесіс. На жаль, ваш матэ-рыял запазыніўся на два тыдні — пра такія падзеі трэба паведамляць хутка, бо інфарма-цыя мае ўласцівасць старэць. Апроч таго, пішучы пра сустрэчу з пасткай, Вы не пазна-чылі, у які ж дзеня яна была, а сказаўшы пра «унікальны пагляд» спн.Іпітавай на нашу гісторыю, не адзначаеце, у чым ягоная ўнікальнасць. Улічыце гэтага, калі ласка, як будзеце яшчэ на мен пісаць.

Сяргею Б. з Гомелю. З «Днямі санітараў» тая ж праблема, што і раней: стыль ёсьць — сюжэтнага стрыжня няма. Назыўбрана ўсяг-тэскага. Не газетная рэч.

Разалі Р. з Менску. Газета не магла прысвяціц той нумар тэмэ захопу заложнікаў у Маскве, бо ён здарыўся, калі газета падпіслівалася ў друку, і зъяніці ён ужо не магі. Мы мусілі праанализаваць усе галоўныя падзеі тыдня — у тым ліку і канфлікт вакол Нямцова. Паглядзеце наступны нумар — там напісаны болей.

Міколу Б. з Дубровы. Зрабіць даведнік, як Ви прапануеце, мы наўрад ці пакуль здоле-ем. Абмяжуемся, відаць, вялікім выніковым Калдным нумарам.

Алене з Магілёва. Магілёўскіх ТВМаўцаў уз начальвае сп.Міхась Булавацкі. З ім можна скантактавацца, даслаўшы ліст на адres: 212030, г.Магілёў, а/c 3.

НАША НІВА

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўны рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевич, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

скрэтарка рэдакцыі Наста Бакшанская

галоўны рэдактар Андрэй Дынько

выпакты рэдактар Сяргей Ерш

карэктар Сяргей Петрыкевіч

карэктарка Галіна Рабянкова

нам. галоўнага рэдактара Андрэй Скурко

мастакі рэдактар Андрэй Чык

выдавец і заснавальнік Фонд выдання газеты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАУ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, (0296) 13-32-32.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 8 палос фарматам А2. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Скірмунта, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за вымestрэйкімі абвесткі. Кошт свабодны. Пасъедчаныя аб газеты за вымestрэйкімі абвесткі. Выдадзены 15 лістапада 2002 г., выдадзены Міністэрствам інфармаціі Рэспублікі Беларусь. Ўрэчынны адрес: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 2а.